

Izhaja vsak petek. Izdaja Casopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Sežanska občina pred volitvami

Val priprav na volitve v nov občinski ljudski odbor je zajel slehernega volivca od Brestovnice pri Komunju do Kozjan ter od Orleka do Otošča pod Nanosom. Razumljivo pa je seveda, da se beseda volitve največkrat ponavlja v sami Sežani, ki je sedež nove komune. Tu je sedanjí začasni ljudski odbor, sestavljen iz odbornikov prejšnjih občin Sežana, Divača in Komen, najprej določil, da bo novi občinski ljudski odbor štel 56 odbornikov, od tega občinski zbor 31, zbor proizvajalcev pa 25 odbornikov

Pravočasno in temeljito

Po vseh naših delovnih kolektivih so v teku živahne priprave za pripravo novih tarifnih pravilnikov. Prvotni rok za vložitev tarifnih pravilnikov v odobritev pristojnim organom pri občinah je Zvezni izvršni svet podaljšal za mesec dni, tako da je zdaj to 31. maj. Ker mora tarifni pravilnik po predpisih viseti mesec dni na vpogled vsem članom kolektiva, je torej skrajni rok za njegovo dogotovitev 30. aprila. To pa seveda ne pomeni, da naj si kolektivi oddahnejo in zdaj odločijo vse priprave za mesec dni, ker je rok pač podaljšan. To podaljšanje jim je samo omogočilo nekaj več časa, da bodo tarifne postavke še bolj temeljito proučene, da bodo še bolj lahko vsklajene s splošnimi zahtevami in težnjami skupnosti za povečano proizvodnjo.

Po raznih kolektivih so tudi različne razmere: ponekod so brezbržni mnogi člani kolektiva, ponekod se vodstva premalo zanimajo za pravočasno izpeljavo te pomembne naloge, drugod spet delavske organizacije — Zveza komunistov in sindikati, mladinska organizacija in SZDL — ne odpravljajo prave vloge. V tem trenutku je treba strniti vse napore, treba je do najvišje možne mere zainteresirati vsakega posameznika in celotni kolektiv za skupno reševanje vseh vprašanj v zvezi s sprejemanjem novega tarifnega pravilnika.

Ne da bo spet sprejemanje zaradi sprejemanja — ker mora pač tako biti. Tokrat menda vendar ne! Dobesedno si zdaj s tem opravkom delavci režejo svoj kos kruha. Tarifne postavke, vsklajene z delavčevimi sposobnostjo ter zmogljivostjo, ki jo posamezno delovno mesto zahteva po dognanih normativih, bodo najmanj za leto dni, verjetno pa več, regulator osebnega dohodka vsakega posameznika v tej delovni skupnosti.

Da bodo torej tarifni pravilniki pravočasno sprejeti — zakaj le v tem primeru bodo veljali od 1. januarja letos — je treba na vse strani zaostri odgovornost. Odgovornost direktorjev podjetij, odgovornost upravnih odborov in delavskih svetov kot celote in posameznih članov, odgovornost celotnega delovnega kolektiva ter vsakega posameznika. Vsak je na svoj način dolžan prispevati k takemu vzdušju, ki bo dovolj konstruktivno doprinašalo k čim uspešnejšemu in hitrejšemu zaključku vseh potrebnih del za izdelavo pravilnika.

Delajmo tako, kakor da podaljšanja roka sploh ni, kakor da je vse po starem. Naj ne bo nobene delovnega kolektiva več v našem okraju, ki ne bi vsaj do srede aprila zanesljivo že izvesil novi tarifni pravilnik na vpogled in v razpravo vsem članom!

— skupina industrije, trgovine in obrti 19, skupina kmetijstva pa 6 odbornikov. Odloku Okrajnega ljudskega odbora Koper, s katerim je bilo določeno, da bodo volitve v občinski zbor 29. marca, v skupino industrije, trgovine in obrti 2. aprila in v skupino kmetijstva 5. aprila, so sledile prve politične priprave. O volitvah sta razpravljala Občinski odbor SZDL in Občinski komite ZKS Sežana. V Sežani deluje tudi občinska volilna komisija, ki je na podlagi sklepa ljudskega odbora o določitvi volilnih enot določila volišča, razglasila kandidature in imenovala volilne odbore za posamezna volišča.

Političnim, organizacijskim in tehničnim pripravam na sedežu občine so sledile priprave po vaseh in v gospodarskih organizacijah. Po volilnih enotah so se najprej zbrali predstavniki krajevnih organizacij SZDL, ZKS, ZB NOV, sindikatov in drugih organizacij, ki so se seznanili s pomenom volitev v novi občinski ljudski odbor. Tem sestankom so sledili zbori volivcev. Na njih so volivci predlagali kandidate, za katere bodo glasovali na dan volitev. V več primerih so se volivci zedinili za toliko kandidatov, kolikor se v volilni enoti voli odbornikov, ponekod so predlagali dvojno število, v nekaj volilnih enotah pa so volivci vsake vasi hoteli svojega kandidata. Slednji primer kaže na to, da nekaterim volivcem še ni dovolj jasna vloga ljudskega odbora. Ne bi bil namreč najboljši tisti odbornik, ki bo skušal čimveč družbenih sredstev usmeriti v svojo vas ali v svojo volilno enoto, ne meneč se za to, kako uspeva občina kot celota. Naloga ljudskega odbornika je mnogo širša in tudi težja. Predvsem je njegova skrb v tem, da aktivno sodeluje pri sestavljanju in izvajanju ukrepov, ki stremijo za povečano proizvodnjo v delavnicah in v kmetijstvu, dalje v vsklajevanju teženj občine s težnjami skupnosti, ko pa gre za delitev ustvarjenih sredstev,

mora ljudski odbornik imeti pred očmi najprej tiste probleme, ki so najbolj pereči, ne glede na to ali so v tej ali oni vasi, na tem ali onem področju družbene dejavnosti.

Kateri so glavni problemi sežanske občine, ki jih bo zajel letošnji občinski družbeni plan, je v kratkem prikazal sedanjí predsednik Občinskega ljudskega odbora Janko Valentičič, ki kandidira v eni izmed treh volilnih enot mesta Sežana.

»Posebno skrb bo moral bodoči občinski ljudski odbor posvetiti povečanju kmetijske proizvodnje. Razširjanje oblik kooperacije, to je pogodbenega sodelovanja med kmetijskimi zadrugami in kmetovalci, je edina oblika, ki omogoča povečanje kmetijske proizvodnje tako, kot si jo želijo privatni kmetovalci, kakor tudi zadruge. Zato bo moral občinski ljudski odbor določiti okrog 5 milijonov dinarjev iz investicijskega sklada. Ta denar je namenjen posojilom in sicer: 2,5 milijona dinarjev KZ Tomaj za dokončno ureditev vinograda, 400.000 (Konec na 3. strani)

Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE BORCEV NOB KOPER

Tudi v miru vedno v prvih vrstah

V četrtek je bila v Kopru občinska konferenca Zveze borcev za koprsko občino, ki so ji prisostvovali razen delegatov tudi predsednik Okrajnega odbora ZB Tone Ukmar, predstavnik JLA, podpolkovnik Dušan Knežević in major Zvonko Pragaj, sekretar Občinskega odbora SZDL Rado Pišot in okrog 30 delegatov ustanovnega občnega zbora sekcije bivših političnih preganjancev in internirancev. Uvodoma sta o delu občinskega odbora Zveze borcev poročala dosedanja predsednika Pavle Korelec in tajnik Vid Vrevec. Medtem ko je predsednik govoril o splošno političnih in gospodarskih nalogah delovnih ljudi, še posebej pa o nalogah članov ZB v izgradnji socializma in socialističnih odnosov, je tajnik Vrevec podal izčrpano organizacijsko poročilo. Iz njega je bilo razvidno, da dela zdaj na območju koprskе občine 28 krajevnih

organizacij ZB, ki imajo skupno 2080 članov. V minulemu letu je bilo opaziti živahno delovanje predvsem podeželskih krajevnih organizacij in to v Pridvoru, Skofijah, Hrvatinih, Gračiču in Gradinu. Veliko prizadevnost sta tudi pokazali krajevni organizaciji v Marezigah in Vanganelu, medtem ko v Bertokih in Krkavčah Zveza borcev sploh ne dela.

Zlasti razveseljivo je dejstvo, da člani Zveze borcev tesno sodelujejo z Zvezo komunistov, s krajevnimi odbori, Socialistično zvezo in kmetijskimi zadrugami, kar dokazuje, da je njihova organizacijska postopoma naša mesto, ki ji pripada v naši družbeni skupnosti.

Občinski odbor je lani močno razvil svojo dejavnost preko številnih komisij, ki so se prizadevale za reševanje specifičnih problemov članov, le-

tos pa razširjajo svoj delokrog v težnji po dostojni proslavitvi 40. letnice ustanovitve KPJ. Komisija za prošnje in pritožbe ter priznanje posebne delovne dobe je z uspehom rešila 43 vlog in 9 prošenj za dodelitev enkratne denarne pomoči. Zlasti delovna je bila komisija za zgodovinsko dejavnost, ki je zbrala 357 najrazličnejših zgodovinskih dokumentov NOB, dalje je sestavila podroben opis dogodkov po Slovenski Istri od začetka fašizma do osvoboditve, izdelala je kroniko bivših terenskih odborov OF, sezname padlih borcev in zbrala obširno gradivo o dogodkih v Marezigah, ki so bili leta 1921. Sedaj namestila izdati knjigo o padlih za svobodo. Komisija za spomeniško dejavnost je med drugim pripomogla k ureditvi grobišča v Pridvoru, zavarovala je pred propadanjem znameniti partizanski bunker v Gabrovici ter skrbelo za ureditev grobov padlih partizanov in za namestitve spominskih plošč. Sedaj se trudi, da bi pripravila vse potrebno za postavitev spomenika padlim v Marezigah in da bi izvedla postavitev velikega spomenika v Hrvojih. Ta spomenik bi gradila skupno z občinskim odborom ZB v Bujah na meji med Slovenijo in Hrvaško in naj bi pričel bodočim rodovom o nerazdruženem bratstvu Slovencev, Hrvatov, Italijanov in pripadnikov drugih jugoslovanskih narodnosti, ki so padli za osvoboditev izpod fašističnega jarma.

Komisija za pomoč otrokom padlih borcev je lani izplačala iz občinskih sredstev več kot milijon in iz zveznih sredstev 5 milijonov in pol dinarjev podpora. Na območju občine Koper je 179 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja v starosti od 15 do 20 let. Od teh je 95 dijakov, 34 vajencev in 50 se je že izučilo svojega poklica ali pa delajo doma na kmetiji.

Med razpravo so obširno govorili o bodočih nalogah Zveze borcev, ki mora v prihodnje še bolj razviti svojo politično dejavnost in skrbeti za utrjevanje družbenih in upravnih organov ter tovariških odnosov. Sklenili so, da bodo letos gmotno podprli 32 otrok žrtev fašističnega terorja, v politično kolonijo bodo poslali najmanj 30 otrok in poskrbeli bodo za podporo članom ZB, ki so socialno ogroženi ali pa bolujejo za različnimi boleznimi. Od teh jih bodo poslali 10 na klimatsko zdravljenje, drugim pa omogočili posebne zdravniške preglede. Predvideno je tudi, da bodo uredili letos spomenik padlim pri Škocjanu in pri Gračiču. Bodoči upravni odbor bo tudi poskrbel za dokončno ureditev evidence nad člani in za še uspešnejše delovanje organov in komisij ZB.

Na tem občnem zboru je bila tudi ustanovljena sekcija bivših političnih preganjancev in internirancev. Ta sekcija, katere člani bodo člani ZB, bo morala poskrbeti za zbiranje številnega gradiva o grozodejstvih v taboriščih in o fašističnih uničevalnih metodah, ki so jih preživeli naši ljudje. Še posebej pa so delegati podprli predlog občinskega odbora ZB na osnovi katerega je Občinski ljudski odbor v Kopru proglasil 15. maj za občinski ljudski praznik koprskе občine.

Nova delovna zmaga v naši ladjedelnici

V soboto opoldne je delovni kolektiv Remontne ladjedelnice podjetja Splošna plovba slavil veliko delovno zmago. Za Jugoslovansko rečno brodarstvo je izdelal prvo izmed štirih 72 m dolgih, po 1000 tonskih teglenic — tankerjev za tekoča goriva. Te teglenice so opremljene s sodobnimi napravami za črpanje nafte.

Slavnostni splavitvi so prisostvovali član CK ZKS Tomo Brejc, predsednik ObLO Piran Davorin Ferligoj in drugi predstavniki okrajnih in krajevnih forumov, razen njih pa še več tisočglava množica ljudi.

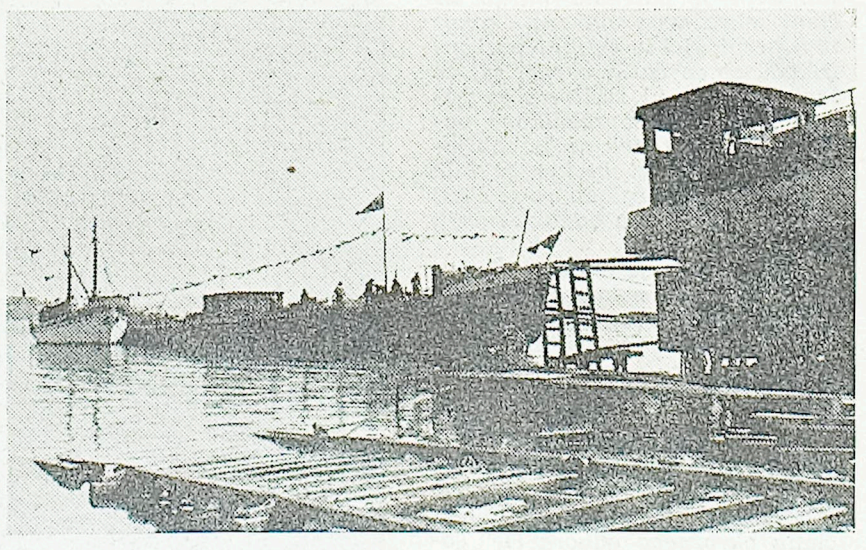
Pomočnik direktorja Splošne plovbe Tone Šturm je ob tej priložnosti dejal, da je splavitvev tako velikega železnega objekta ponoven, zelo lep dokaz prizadevnega kolektiva, ki se trudi, da bi v kar največji meri doprinesel svoj delež k nadaljnji krepitvi gospodarske moči naše socialistične domovine. Ta splavitvev kaže, da vlada visoka delovna zavest v tem kolektivu. Teglenica je bila zgrajena pred rokom in je utrdila prepričanje o uspešnem uveljavljanju slovenskega ladjedelništva. Nekdaj neznatna ladjedelnica je doslej izdelala že vrsto

večjih ladij železne konstrukcije in opravila remonte na ladjah večje tonaže. Tako sedaj po remontih ladij Ljubljana, Dubrovnik in Vesna popravila linijske ladje Timok, Velebit, Gorenjska in Neretva, kar dokazuje visoko delovno sposobnost delavcev Remontne ladjedelnice.

Potem ko je članica delovnega kolektiva podjetja Splošna plovba Majda Pirš botrovala teglenici 11030, je tisoč grl vzkliknilo ob navdušenju, ko je velikanka elegantno zdrknila po dolgih saneh v piranski zaliv.

Čez nekaj dni bodo splavili še drugo teglenico in nato bosta obedve predani investitorju, ki ju bo odpeljal iz Pirana po Jadranskem in Črnem morju na Donavo. Dve drugi teglenici pa bodo dogradili do jeseni, medtem pa bo ladjedelnica pripravila vse za gradnjo novih velikih železnih plovnih objektov.

Ob tej priložnosti lahko zabeležimo tudi to, da je remontna ladjedelnica povečala v zadnjih mesecih proizvodnjo za 15% kljub temu, da je zmanjšala število delovne sile za 12%. Obseg proizvodnje pa bo moč povečati, čim bo dograjen dok, ki ga ladjedelnica nujno potrebuje, ker bi se z njegovo pomočjo znatno zmanjšali proizvodni stroški. Sedaj morajo namreč vrsto del na večjih linijskih ladjah odstopati drugim ladjedelnicam.

Izdelovanje železnih plovnih objektov je velika zmaga delovnega kolektiva Remontne ladjedelnice Splošne plovbe v Piranu. Na sliki: ena izmed teglenic, ki jih je ladjedelnica izdelala za Dunavski Lloyd, takoj po splavitvi

Sprehod POSVETU

LEVICA SE JE OKREPILA

Na nedeljskem drugem glasovanju na občinskih volitvah v Franciji so zabeležili močno upadanje glasov vladajoče Unije za novo republiko. Zabeležen je bil tudi neuspeh desničarskih strank in zelo velik uspeh skupnih opozicijskih listov komunistov in socialistov. Kaže, da bodo imeli komunisti večino v skoraj 30 občinah pariške okolice in komunisti so dobili 30 izmed skupno 60 mandatov pokrajinskih svetnikov na področju Seine.

FRANCOZI PO SVOJE

Predsednik Francije De Gaulle je izdal sklep, da Francija umakne izpod poveljstva Atlantske zveze tretjino svojega sredozemskega ladjevja, ki je bilo predvideno, da bi v primeru vojne prišlo pod poveljstvo NATO. Ta sklep je vzbudil precejšnjo nejevoljo v zahodnih krogih, češ, »da je bil storjen v času, ko zahteva Zahod kar največjo enotnost«. Britanski list Times pa je mnenja, da želi Francija izsiliti večje

Iz zgodovine

DELAVSKEGA GIBANJA IN KPJ

16. marca 1917 je v Ljubljani več kot 200 žena železničarjev v sprevedu na čelu z rdečo zastavo zahtevalo izboljšanje prehrane.

16. marca leta 1924 je bila v Ljubljani pokrajinska konferenca Zveze delavske mladine Slovenije.

17. marca 1917 je bil v Ljubljani shod žena za mir in za priznanje volilne pravice ženskam.

17. marca 1944 je bila v Rižani pri Ivanu Čahu-Iskri seja okrožne gospodarske komisije za Slovensko Istro. Na tej seji so razpravljali o nadaljnji gospodarski borbi proti okupatorju in tihotapcem živil, o uvedbi evidence kmečkih pridelkov za oskrbo NOV in domačega prebivalstva, o nabavi posnemalnika za mleko, da bi izdelovali maslo za partizane, o preskrbi pasivnih predelov s semenskim krompirjem in o zamenjavi mleka v Trstu za pisarniški material, namenjen partizanskim tehnikom.

19. marca leta 1936 je bilo v Zaprtežu na slovensko-hrvaški meji zborovanje delegatov kmečko-delavskega gibanja.

20. marca 1943 so italijanske oblasti na Rižani zaprle vse mline — razen mlina Franca Kofola v Kortinah. S tem so nameravali fašisti preprečiti mletje žita za partizane. Vendar so Peter Stefančič, Ivan Čah in Lazar Miklavčič še nadalje z v Trstu kupljenim ročnim železnim mlinom mleli žito za partizane vse dotlej, dokler ni bil zgrajen na pobudo Franca Ivančiča-Luke v Gabrovici nov in večji mlin.

22. marca 1944 so fašisti požgali domačijo Ivana Čaha-Iskre pri Bertoših nad Rižano. Pri njem je bilo središče ter zbirališče aktivistov Slovenske Istre vse od 1930 dalje.

23. marca 1944 so fašisti v Loparskem gozdu v bunkerju zajeli člana okrožne izpostave narodne zaščite za Slovensko Istro Romana Ivančiča-Vojka. Odpeljali so ga v nemško postojanko v Zabavljah, vendar je hrabremu invalidu, ki je bil brez ene noge, uspelo Nemcem uiti.

Od 25. do 27. marca 1941 so bile po vsej Jugoslaviji demonstracije, ki jih je organizirala KPJ proti pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu.

25. marca 1944 so se začele na osvobojenem ozemlju volitve v krajevne in okrožne narodnoosvobodilne odbore.

26. marca 1945 je začel sovravniki zapuščati skoraj vse utrjene postojanke ob cesti Buzet—Sočerga in postojanko v Pomjanu. Ostalo je le nekaj fašistov in Nemcev v bunkerjih na Debelem rtiču v smeri proti Skofijam.

priznanje Velike Britanije in Amerike za njeno stališče kot vesile. Britanci so tudi mnenja, da bi bilo bolj pametno, če bi De Gaulle uredil gospodarstvo in rešil vprašanje Alžirije, kot pa, da se je lotil tako kočljivega problema.

ETIOPIJA BO ČUVALA SVOJO NEODVISNOST

Etiopsko veleposlaništvo v Londonu je z zbirko dokumentov o vprašanju Somalije izrazilo prepričanje, da britanska javnost ni vedno dobro poučena o bistvu tega problema. Dokumenti poudarjajo, da Etiopija ne nasprotuje osvoboditvi britanske Somalije izpod kolonialne uprave, vendar pa ne more ničesar omajati njene odločnosti, da čuva svoje meje in neodvisnost.

Kakor je znano bo skrbništvo Italije nad bivšo italijansko Somalijo prenehalo prihodnje leto in vzporedno s tem so Britanci sprožili vprašanje statusa britanskega protektorata, tako imenovane britanske Somalije. Londonski politični krogi ne prikrivajo, da bi samouprava takšna, kot jo predvideva britanska vlada, ne bila v skladu z načeli neodvisnosti ter bi združitve obeh Somalij, v katere sodi tudi francoska Somalija ter področje Ogaden, ki pripada Etiopiji, izpodkopala odvisnost Etiopije. Takšni britanski načrti pa vsekakor sodijo v vrsto iredentističnih težejših nacionalističnih sil v protektoratu, ki jih podpira del britanskega tiska na osnovi zamotanih plemenskih ter verskih sorodnosti ter koristi.

Na osemletni osnovni šoli v Ilirski Bistrici je učiteljski zbor s sodelovanjem pionirskega štaba sprejel program proslav v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ. Teh proslav se bo udeležilo okrog 1100 učencev in zato so že pridno na delu razne komisije, ki jih sestavljajo predavatelji in učenci. Naloga teh komisij je, da bi s proslavami kar najbolj pristržno proslavili ta pomembni jubilej naše Partije in delavskega gibanja.

Program je zelo obsežen. Tako bodo v vseh razredih porabili več ur za predavanja in razgovore o zgodovini Komunistične

ELEKTROMONTERJI V ČAST 40. OBLETNICE KPJ

V počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ je delovni kolektiv podružnice Elektro-Sežana v Postojni organiziral v nedeljo prostovoljno delo pri začetkih gradnje transformatorske postaje za doljni del Pivške kotline v Bukovju.

Prostovoljnega dela pri kopanju temeljev za novo transformatorsko postajo, ki jo električno omrežje v severnih predelih Postojnskega nujno potrebuje, se je udeležil celotni kolektiv postojnske podružnice Elektro-Sežana, s čimer se je pridružil nedavni pobudi Kovinskega podjetja LIV, ki je prvo v postojnski občini organiziralo prostovoljno delo v počastitev tega pomembnega zgodovinskega jubileja.

M. A.

L'E DNI NA CIPRU

OB 40-LETNICI KPJ NJENIM PADLIM V SPOMIN

Junaka s Postojnskega sta dala življenje

Posebno domačinom iz Lando-la, Hrenovic in Brežca, pa tudi številnim partizanom in terencem

Franc Turk-Bolkov

na Primorskem sta še živo v spominu mlada revolucionarja Stanko Rupnik iz Landola in Franc Turk-Bolkov iz Hrenovic. Bila sta člana okrožnega odbora OF za Pivko in nacistom tako nevarna borca za svobodo, da so Nemci in

domobranci razpisali tiralico in nagrado tistemu, ki bi ju izdal.

Iskali so ju širom po Primorskem in ker ju niso našli, so najprej aretirali in kasneje v Trstu v ulici Ghega obesili Rupnikovega svaka Ivana Boleta in sestro ter brata Franca Turka.

V Brežcu je bila 13. marca 1944 seja okrožnega odbora OF za Pivko. Seja je potekala mirno in člani okrožnega odbora, kakor tudi prebivalci te majhne vasi pri Divači, so se čutili varne, saj že šest mesecev ni zašla na to področje nobena sovražnikova patrulja. Ta sestanek se je zaključil pozno ponoči in ker je bila noč temna in meglena, so se člani odbora odločili, da bodo prenočili pri vaščanih.

Vse kaže, da je obvestil Nemce o tem sestanku nekdo iz Vremske doline. Zato so naslednjega dne obkolili Brežec in sosednje vasi. V spopadu z Nemci je bil ubit Stanko Rupnik, Franca Turka ter Jožeta Možeta pa so ujeli. Turka so že v Sežani prepoznali in zato so ga odpeljali v Trst, kjer so ga po strahovitih mučenju obesili. Medtem ko je uspelo pobegniti članu okrožnega odbora OF Tonetu Hreščaku-Urbani, ki je bil ranjen istočasno kot vaški partizanski kurirček in se je tudi pra-

partije, razen tega pa bodo zaprosili starejše komuniste in partizanske borce, naj jim pripovedujejo svoje spomine na borbo

Vnembaj vestah

LONDON: V prvih dveh mesecih je v Veliki Britaniji umrlo za gripo od približno 14 milijonov obolenih 3474 ljudi.

KAIRO: Med ZAR in neko zahodnonemško družbo je bila sklenjena pogodba o zgraditvi treh naftovodov v Egiptu. Njihova gradnja bo predvidoma veljala okrog 10,7 milijona dolarjev.

PARIZ: Francoska vlada je načelno privolila v zgraditev naftovoda od Sredozemskega morja do Rena v Zahodni Nemčiji. Po tem naftovodu naj bi letno steklo okrog 25 milijonov ton nafte. Leta bi preskrbovala vzhodno Francijo, severno Svico in južni del Nemčije.

HAVANA: Nova vlada na Kubi je začela izvajati zakon o agrarni reformi. Predvideno je, da bodo razdelili okrog 25 tisoč akrov zemlje, predvsem na tobaknem področju v jugovzhodni Kubi. Približno 18.000 akrov je bilo doslej last Američanov in družbe za tobak, ostale površine pa so bile v rokah kubanskih veleposelstnikov.

PARIZ: Okrog 330 tisoč Francozov se je v zadnjih letih umaknilo iz Maroka in Tunizije, ker sta ti dve deželi, ki sta bili nekoč pod francosko upravo, postali neodvisni. Približno 70 tisoč francoskih vojakov in uradnikov pa je že zapustilo Indokino, Egipt in Gvinejo.

LONDON: Zaradi nemirov v Rodeziji bodo v Keniji ostale britanske vojaške enote in bodo pripravljene na eventualno intervencijo v Rodeziji.

BAMAKO: Na nedeljskih volitvah v Sudanski republiki, to je bivši francoski Sudan, je vseh 80 poslanskih mest v novi zakonodajni skupščini zasedla Unija sudanskega naroda. Ta stranka se zavzema za ustanovitev zahodnoafriške ekonomske unije, ki naj bi bila podobna uniji, ki so jo ustanovili na bivših področjih francoske Ekvatorialne Afrike.

RIO DE JANEIRO: Brazilija je v finančnih težavah zaradi upadanja njene zunanje trgovinske dejavnosti. Zato je Brazilija sedaj dolžna drugim državam približno 300 milijonov dolarjev.

Novice s TRŽAŠKEGA

Prizivno porotno sodišče v Trstu je te dni potrdilo prvotno razsodbo porotnega sodišča, ki je obsodilo švedske antifašiste Josipa Rutarja, Maria Prunka in Julija Bensija na 20 let ječe, Mira Stepančiča, Benjamina Sanessia in Vinka Plečnika pa oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Demokratske organizacije in ustanove so proti razsodbi protestirale, ker razsodba krši člen 6 Londonskega sporazuma, saj spada dogodek v okvir politične borbe v prvih povojnih letih na Tržaškem. Obramba bo vložila priziv na kasacijsko sodišče.

jugoslovanskega ljudstva za delavske pravice in na narodno-osvobodilno borbo. V aprilu bodo vsi učenci pisali šolske naloge o posameznih zgodovinskih dogodkih, med tehničnim poukom pa bodo učenci risali oziroma izdelovali ročna dela, ki bodo prikazala motive iz borbe KPJ in NOB. Najboljši izdelki bodo razstavljeni in nagrajeni.

V aprilu bo osrednja šolska akademija, učenci pa bodo pripravili tudi radijsko reportažo »Snežniški gozdarji«. Razen tega so predvidena tudi številna športna tekmovanja med učenci ilirsko-bistriške, pivške in knežške osnovne šole, nadalje izleti v znane partizanske kraje, prireditve razstave ob zaključku šolskega leta, ki bo posvečena KPJ in ZKJ, ter sodelovanje pri gradnji novega šolskega poslopja. Za to delo bodo predavatelji in učenci porabili 6000 ur prostovoljnega dela.

F. R.

V POSTOJNI BO PREMIERA FILMA »EDINI IZHOD«

Nocoj bo v Postojni premiera domačega filma »Edini izhod«, ki ga je izdelalo filmsko podjetje JLA »Zastava film« iz Beograda. Film prikazuje partizansko akcijo pripadnikov sabotažnega voda IX. Korpusa NOB v Postojnski jami, ko so leta 1943 zažgali 20 vagonov nemškega letalskega bencina.

B. S.

Vaški komite Zveze komunistov v Ubeljskem se temeljito pripravljajo na proslavo 40. obletnice ustanovitve KPJ. V programu te proslave je tudi obisk pionirjev partizanske vasi Strane in zborovanje. Pričakujejo, da se bo tega zborovanja udeležil tudi republiški ljudski poslanec Ivan Regent, ki bo govoril o zgodovini KPJ.

V četrtek je v Trstu stakalo približno tisoč delavcev in delavk različnih tekstilnih podjetij. Stavka, ki je trajala 24 ur, je bila v sklopu stavk, ki so bile v vseh italijanskih tekstilnih tovarnah. Sindikati namreč zahtevajo, da bi v novo vsedravnno delovno pogodbo za to stroko vključili znatne izboljšave tako glede prejemkov, kot normativnih določb, delodajalci pa na zahteve delavcev za sedaj še nočejo pristati.

Na Uradu za delo so bila te dni pogajanja glede napovedanih odpustov v ladjedelnici Felszegy v Miljah, ki pa so bila brezuspešna, ker vodstvo podjetja vztraja pri zahtevi po odpustu 280 delavcev. Ta odpust utemeljuje z izgovorom, da nima ladjedelnica dovolj naročil in zato ni dela za vse. Kaže, da se bodo pogajanja nadaljevala.

Ladji »Saturnia« in »Vulcania« se bosta ob povratku iz New Yorka ustavili tudi v Dubrovniku zato, da bosta olajšali ameriškim turistom obisk Dalmacije. Verjetno bo prihodnje leto v Dubrovniku redno pristajanje ladij, ki obratujejo na liniji Trst—New York.

V sredo, 11. marca, je Slovensko narodno gledališče v Avditoriju uprizorilo novo domače delo prof. J. Tavčarja fantazijo v dveh dejanjih »Pekel je vendar pekelski«. Delo je režiral Jože Babič.

V soboto pa bo premiera komedije v treh dejanjih Stevana Sreemca »Pop Cira in pop Spirac«. Režiser je Ljudjevit Crnobori.

SPREMEMBE V STATUTU POLJSKE PARTIJE

Na III. kongresu Poljske združene delavske partije so razpravljali tudi o statutu te partije, ki naj bi zahteval krepitev partijske discipline, razširitev partijske kontrole in med drugim tudi zaostri kriterij pri sprejemanju novih članov. Član politbiroja CK PZDP Roman Zambrowski je v utemeljevanju predloga novega statuta med drugim dejal, da so izključili iz partije 200 tisoč oseb, da pa lahko postanejo člani PZDP tudi tisti, ki so verni, ker je — kot je dejal, partija tista, ki naj prevzga ljudi.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

Stanko Rupnik

Sežanska občina pred volitvami

(Nadaljevanje s 1. strani)
dinarjev KZ Stanjel za nabavo hladnih naprav, 350.000 dinarjev KZ Komen za razno opremo in 1,5 milijona dinarjev KZ Vreme za ureditev sadovnjaka. Pričakovati je, da bodo kmetijske zadruge prispevale še 12 milijonov dinarjev iz lastnih skladov za povečanje proizvodnje v kmetijstvu.

Občinska zadruga poslovna zveza v Sežani bo s sredstvi iz zveznega investicijskega sklada uredila s pomočjo obrata »Gruda« pitališče prašičev. Zmogljivost pitališča, za katerega bo odkupila sirotko v sežanski mlekarni, bo 300 prašičev in to dvakrat na leto.

V industriji sta dve nalogi. Prva je pomoč podjetju Marmorindus pri nabavi polnojarmenika (gater žage), druga pa odobritev posojila Tovarni pletenja v višini 10 milijonov dinarjev za obratna sredstva zato, da bi se njena proizvodnja povečala za 50 %.

Za izboljšanje gostinstva je predvidena rekonstrukcija hotela Triglav v Sežani. Razen okrajnih, republiških in lastnih sredstev podjetja lahko pričakujemo tudi 6 milijonov dinarjev iz občinskega investicijskega sklada. Nadaljnji milijon dinarjev bo potre-

ben za začetek proizvodnje brezalkoholnih pijač pri podjetju Vino v Sežani.

Neodložljiva je gradnja klavnice v Sežani, za katero je predvidenih 11 milijonov dinarjev iz občinskega investicijskega sklada. V priložju novega stanovanjskega bloka sredi Sežane, ki ga bomo začeli graditi že letos, bodo tudi prostori za novo pekarno, trgovino in lekarno. Za ta gradbeni objekt bo letos porabljenih iz občinskega investicijskega sklada 8 milijonov dinarjev, medtem ko bodo za rekonstrukcijo pekarne v Divači določeni 3 milijoni dinarjev.

Za pospeševanje in izboljšanje obrti družbenega sektorja je predvidenih okrog 6 milijonov dinarjev in sicer: za nabavo opreme v podjetju Aluminij v Komnu 3 milijone dinarjev, za nabavo opreme v Mizarskem podjetju v Senožečah 1,5 milijona dinarjev, za nabavo šivalnih strojev v Krojaškem podjetju Sežana pol milijona dinarjev, za nabavo šivalnih strojev v Mestni šivalnici v Sežani 200.000 dinarjev, za nabavo strojev v Elektromehaniki v Sežani 200.000 dinarjev in za Čevljarstvo podjetje v Sežani 220.000 dinarjev.

Težji bo položaj v komunalni dejavnosti. Ne glede na skržena prora-

čunska sredstva, bo uprava komunalne dejavnosti še naprej delovala. Iz proračuna je zanj predvidena dotacija v višini 7 milijonov dinarjev, iz občinskega cestnega sklada pa 4,5 milijona dinarjev. S temi sredstvi bo vzdrževala občinske ceste, dokončala napajališče v Naklem, zgradila rezervoar na Dolenjah in lovilno ploskev za vodnjak v Grižah. Letos bo dograjen tudi most pri Podlasih pod Stanjelom, ki bo stal okrog 2,5 milijona dinarjev. Znatna sredstva si bo morala uprava komunalne dejavnosti ustvariti sama.

Ker je vprašanje pitne vode na celotnem proračunu občine še vedno pereč problem, bo nafoga občinskega ljudskega odbora, da prepriča vse gospodarske organizacije in kmečka gospodarstva, ki še oklevajo, da se včlanijo v Vodno skupnost. S prispevki članov Vodne skupnosti, bi lahko v nekaj letih znatno izboljšali vodni sistem v sežanski občini.

Mnogo je tudi problemov na področju zdravstva, šolstva, prosvete in telesne vzgoje. Tudi tu bo moral novi občinski ljudski odbor zastaviti vse sile za njihovo postopno rešitev v okviru finančnih možnosti.

S pripravami na volitve v novi občinski ljudski odbor se prepleta živahna politična dejavnost. Sekretar Občinskega komiteja ZKS Sežana Alfonz Grmek, ki skupaj s podpredsednikom sedanje občinskega ljudskega odbora Vladimirom Mahničem kandidira v drugi volilni enoti v Sežani, je o tem med drugim dejal:

»Razen študija programa ZKJ so sedaj volitve v vodstva osnovnih organizacij ZKS in delegatov za občinsko konferenco Zveze komunistov. Sedaj so tudi seminarji za člane zadržanih svetov, medtem ko v podjetjih mnogo razpravljajo o tarifnih pravilnikih, o nagrajevanju po učinku dela itd. V petek, 20. t. m., bo v Sežani sestanek predsednikov krajevnih organizacij SZDL, v zadnjem tednu pred volitvami pa bodo po vaseh še zaključna množična predvolilna zborovanja članov SZDL, na katerih bodo razpravljali tudi o predlogu občinskega družbenega plana in proračuna.«

PIVKA

V počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ so minulo nedeljo priredili člani delovnega kolektiva podjetja JAVOR prostovoljno delo. Zasluge so namenili skladu za proslavo te pomembne obletnice našega delavskega razreda. — V nedeljo je tudi večje število poklicnih šoferjev podjetja Javor in drugih podjetij ter ustanov na Pivškem opravilo izpite za visokokvalificiranega delavca vozniške stroke.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Družbeni načrt prinaša nove naloge

Naš list je že poročal, da sta oba zbora okrajnega ljudskega odbora okraja Koper sprejela družbeni načrt za letošnje leto. Ob tem pomembnem gospodarskem dogodku se moramo vsakakor ustaviti, saj prinaša smernice in naloge, ki jih moramo letos izvršiti, na drugi strani pa tudi obete, ki so pred nami glede izboljšanja življenjske ravni prebivalstva.

Kot prvo moramo ugotoviti, da se letošnji družbeni načrti sprejemajo pod eno in najvažnejšo osnovno postavko, na kateri sloni potem ves ostali delovni program letošnjega leta in to je povečanje delovne storilnosti. To je tudi razumljivo, saj naše gospodarstvo še daleč ni izkoristilo vseh do danes ustvarjenih možnosti, ki jih predstavljajo nove tovarne in naprave v njih. Ne le, da niso izkoriščene vse zmogljivosti — kapacitete, ki jih imajo montirani stroji, temveč tudi zaposleni delavci in uslužbenci ne dajo od sebe vsega, kar bi lahko. To pa nas spravlja v težak gospodarski položaj, posebno če se vzoprejamemo z drugimi industrijskimi državami, kjer je vse izkoriščeno do skrajnih meja, česar pa pri nas nimamo namena. Samo tako

nam bodo koristile ugotovitve, da smo po vojni med prvimi državami glede dviga industrijske proizvodnje in to po 10 odstotkov na leto in da nam sedanje zmogljivosti dajejo možnosti za nadaljnji porast.

Tudi gospodarski načrt koprškega okraja je sestavljen v tem smislu, ko predvideva dvig proizvodnje, a v prvi vrsti delovne storilnosti, in to kar za 12 odstotkov, kar je nad državnim povprečjem. Da bi to dosegli, predvideva načrt tudi razne ukrepe, med katerimi je razen smotnejše zaposlitve nove delovne sile treba omeniti zlasti pravilno nagrajevanje, in sicer v prvi vrsti po učinku, pa seveda tudi s pravilno organizacijo dela ter z drugimi ukrepi. Pri primerjanju družbenega načrta koprškega okraja z ostalimi moramo vsakakor ugotoviti, da je bilo to načelo posebno podrobno obdelano in podarjeno in da je tudi sicer ves načrt sestavljen s stališča izpolnjevanja in izpolnitve te naloge. Važnost tega načela pa je še v tem, da gre večina industrijskih objektov, ki so bili doslej v gradnji in ki so zahtevali velika investicijska sredstva, v proizvodnjo. Med njimi naj omenimo posebno TOMOS.

In še zadnje vesti

Mladina na odru v Postojni

Nekajmesečno kulturno mrtvilo v Postojni je v petek poživil nastop mladih članov DPD Svoboda, ki so se postojnskem občinstvu prvič predstavili s celovečernim sporedom narodnih plesov in napevov.

Takoj je treba pripomniti, da so mladi izvajalci svoj program tako najavili samo na lepakih. Polni dvorani občinstva, kar za Postojno ni vsakdanja stvar, pa so razen tega zapeli še vrsto popevk ter zaplesali nekaj duhovitih in za nerazvajeno oko sprejemljivih baletnih sestavkov. Številnim gledalcem je, po navdušenem ploskanju sodeč, še najbolj ugajala izvedba narodnih plesov in napevov, sicer pa je dvorana z vso toplino sledila tudi nastopom pionirk in mladink, ki so v solističnih in množičnih baletnih sestavkih nadomestile pomanjkljivo obvladanje osnovnih prvin baleta z zanesenim, vedrim in temperamentnim nastopom.

Pravzaprav pa je pomembnejše od kakovosti prireditve razveseljivo dejstvo, da je postojnski Svobodi uspelo pridobiti za nastop tolikšno število mladine, s čimer bi se doslej v Postojni nikakor ne mogli preveč ponašati. In za uspešnim jesenskim nastopom postojnskih dečkov v mladinski drami »Jezusovi apostoli«, ki pa je šla menda prekmalu v pozabo, je petkov večer jasno pokazal, da postojnsko občinstvo rado »rihaja v Kulturni dom. Le da nastopa mladina! Kajti ta vnaša na odrsko sceno postojnske Svobode več svežine in življenja, ki jima upravičeno pripil-

sujemo odločno prednost pred tradicionalno stereotipnostjo, ki smo jo bili primorani spremljati na postojnskem odru vse od vojne sem.

Petkovemu večeru narodnih napevov in plesov, popevk in baleta, ki ga je pripravila in vodila marljiva prosvetna delavka Selma Thuma, lahko sicer očitamo vrsto pomanjkljivosti, kakor so nediscipliniranost posameznih izvajalcev, šibka organizacija prireditve, prenatrpanost sporeda in tako naprej. Toda prvi poskus iskanja novih oblik dela v našem prosvetnem življenju je v Postojni kljub temu uspel. Započeto delo pa bo treba nadaljevati in mu dodati novih in novih pobud.

A. Miklavčič

ŠAH

Sportno življenje je na postojnski gimnaziji vsak dan bolj pestro. Minuli teden je bilo povratno šahovsko srečanje med profesorji in dijaki. Profesorji, ki so prvo srečanje izgubili, so se v drugem temeljito revanžirali za poraz. Dijake so premagali s 5 in pol proti 2 in pol. Za dijake sta bila upešna le Vilhar proti prof. Makaroviču in Stefančič proti prof. Dovru. Remizirala pa sta Modic in prof. Sivec.

Napoved vremena

veljavna od 20. do 27. marca 1959

Poslabšanje vremena in dež sta povzročila vdor hladnih zračnih tokov iz Atlantika. Pod vplivom depresij, ki so se formirale v Sredozemlju, je v južnih delih Evrope prevladovalo oblačno vreme z obilico dežja. Ponekod je tudi močno snežilo. V vzhodnih delih Evrope in v vzhodnem delu SZ pa je bilo med tem časom lepo, vendar hladno vreme.

Laško pričakujemo, da se bo vreme v prihodnjih dneh ustalilo in bo dokaj suho z znatnim povečanjem temperature. Lahko tudi pričakujemo izboljšanje vremena v zadnjih dneh marca, vendar pa moramo tudi računati s krajšimi vdori hladnega zraka. Predvidevamo, da bo 20. marca deževno, vendar se bo temperatura nekoliko dvignila. Med 21. in 23. marcem bo vetrovno z dežjem, med 24. in 25. marcem bo dež vplival na padec temperature, 26. in 27. marca pa bo vreme suho, pihal bo jugozahodnik.

Poljedelske kulture se dobro razvijajo in dež je vplival na njihov hitrejši razvoj, vendar je nujno potrebno zaključiti s setvijo. V prvih dneh aprila bo lepše in toplejše vreme, še bolj pospešilo rast kmetijskih pridelkov.

PRVE SKUPINE TUJIH TURISTOV V PORTOROŽU

Hotela »Central« in »Istra« v Portorožu bosta jutri, 21. marca dobila prve letošnje skupine inozemskih turistov. Naslednji dan prispe prva skupina inozemcev na 10 do 14-dnevno bivanje tudi že v hotel »Palace«. Sredi tedna prispe še večja skupina francoskih otrok, za katere je sedaj že običaj, da preživljajo velikonočne počitnice v Portorožu. Do prihodnje nedelje računajo v hotelu »Palace«, da bodo imeli zasedenih nad 230 ležišč, torej več kot polovico razpoložljivih kapacitet, v hotelu »Istri« nad tri četrt, v hotelu »Central« pa se zna celo zgoditi, da bo kapacitet še premalo. Ni še namreč uspelo vseliti v nova stanovanja družin, ki so bile do jeseni v vili »Luigi«, ki se adaptira v hotelsko depandanso, zdaj pa so v vili »Jadranski«, v kateri so zasedle skupaj 11 sob.

Tako zgodnji prihod skupin inozemskih turistov v Portorože (lani so prve skupine prišle 27. marca) ter pričaja, da slovenska obala ne zaostaja v priljubljenosti za južnejšimi plažami Jadrana, povrh pa je zaradi bližine in ugodnih zvez za Srednjo Evropo tudi laže dosegljiva.

IZOLA

V nedeljo je bil občni zbor Zveze borcev s področja izolske občine, na katerem so temeljito razpravljali o dosedanjem delu občinskega odbora ZB. Zaradi tehtnosti misli, ki so bile podane na tem občnem zboru, bomo o tem zborovanju podrobneje poročali v prihodnji številki.

Nabavilka

ZACELI SO GRADITI DOVODNI PREDOR ZA HIDROELEKTRARNO SPLIT. Ta predor bo dograjen prihodnje leto in bo omogočil hidroelektrarno Split, ki bo naša največja elektrarna, saj bo dajala letno več kot 2 milijardi kWh električne energije, da bo zgrajena še pred rokom.

V PROKUPLJU GRADIJO SO DOBEN SILOS, stroški njegove gradnje pa bodo znašali okrog 105 milijonov dinarjev. Zmogljivost silosa bo približno 500 vagonov. Silos bo verjetno dograjen do konca leta.

PRIBLIŽNO 20.000 TON SUHIH SLIV BOMO LETOS IZVOZILI. Vrednost tega izvoza bo 6 milijonov dolarjev. Kaže pa, da lahko z modernizacijo sušenja še povečamo devizne dohodke od izvoza suhih sliv.

TUDI LETOS BOMO RAZSTAVLJALI NA TRŽAŠKEM VELESEJMU. Jugoslovanski razstavljalni prostor bo znašal približno 560 m². Organizacija razstave jugoslovanskih izdelkov in pridelkov je zapuana trgovinskima zbornicama Slovenije in Hrvatske.

ZACELE SO SE PRIPRAVE ZA GRADNJO TRETJE HIDROCENTRALE V SISTEMU VRBAS-PLIVA. V vasi Bočac, to je 20 km od Jajca, že pripravljajo izgradnjo te največje hidrocentrale v omenjenem hidroenergetskem sistemu. Hidrocentrale bo proizvajala letno 250 milijonov kWh električne energije, zgrajena pa bo čez tri leta.

ZE LETOS BO ZACELA POSKUSNO OBRATOVAPI TOVARNA CELULOZE V BANJA LUKI, ki sodi med najmoderneje objekte te vrste v Evropi in bo imela sodobno organiziran tehnološki proces. Posebnost te tovarne je, da bo izredno ekonomično izrabila vse odpadke. Odpadne lužine bodo namreč uporabljali za gorivo v tovarni in bodo tako prihranili letno okrog 200 milijonov dinarjev.

VEČ KOT 3 MILJARDE DINARJEV JE BILA VREDNOST VINA, KI SMO GA LANI IZVOZILI. Izvoz vina iz leta v leto narasla, kar dokazuje to, da je bila vrednost izvoženega vina leta 1952 komaj 278 milijonov dinarjev.

462.000 TON NAFTE SMO LANI PRIDOBILI NA NAŠIH NAFTNIH POLJIH. Zelo se je povečala predelava nafte v rafinerijah, saj so lani rafinerije predelale za skoraj 100 tisoč ton surove nafte več kot leta 1957.

MILIJARDO IN 100 MILIJONOV KOSOV ZIDNE OPEKE IN 140 MILIJONOV STRESNIKOV bodo letos nudile gradbeništvu naše opekarne. Kljub temu bo še vedno primanjkovalo opeke, ker se močno razvija naša gradbena dejavnost. V prihodnjih letih se bo zmogljivost opekarne zelo povečala, vendar bomo morali vanjo vlagati zelo velika sredstva.

Obračun in program dela TD Portorož

V ponedeljek je bil občni zbor Turističnega društva Portorož. V obširnem poročilu je predsednik društva Rino Medvešek orisal, kaj vse je društvo storilo, da je podprlo doseženi veliki razmah turizma v tem našem letovišču, ter nakazal program, ki je v skladu s pričakovanim letošnjim še večjim številom turistov. Njegovo poročilo ni bilo samo golo naštevaje podatkov in problemov, temveč je bila kritična ocena preteklega dela in trezne smernice za bodoče naloge. Poudaril je, da si bo turistično društvo v Portorožu prizadevalo za maksimalno izkoriščanje vseh možnih rezerv — kajti obstoječe kapacitete so v polni sezoni bile že lani polno zasedene — predvsem z vsem, kar bo prispevalo k podalšanju in okrepitevi pred- in posezonskega turizma.

Omenil je kvalitativno spremembo v organizacijski obliki TD, namreč prehod od izključno prostovoljnega amaterskega dela na organizirano profesionalno delo, kar se je zgodilo s formiranjem skupnega urada obeh turističnih društev v občini. Za ta korak sta se društvi odločila, ker sta spoznala, da je zaradi uspešnega razvoja piranske občine postala eno samo turistično področje, katerega posamezni kraji se v letovskem smislu medsebojno dopolnjujejo.

V poročilu, pozneje pa še v obširni diskusiji, so bile kritično obdelane razne pomanjkljivosti, ki jih je bilo opaziti v preteklem delu društva. Reči pa je treba, da v večini primerov ne gre za krivdo društva (kateremu lahko očitamo le, da je imelo pač zelo delaven upravni odbor in tajništvo, ne pa tako delavno ostalo članstvo), temveč za objektivne težave. V vseh vprašanih, s katerimi se ukvarja društvo, je čutili kot glavno težavo pomanjkanje v zvezi s sodobni turizem. Vzgoja prebivalstva, predvsem pa tistih, ki direktno prihajajo v stik s turizmom, bo ena prvih nalog TD Portorož v bodoče.

Tehtne besede je na občnem zboru povedal tudi predstavnik

Turistične zveze Slovenije Boris Matajca, ki je prišel pozdravit občni zbor in je društvu izrekel pohvalo za opravljeno delo in dosežene uspehe.

V okviru občnega zbora so predvajali dva kratkometražna turistična filma o lepotah piranske občine in naše ožje domovine.

Jule

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo

Slovenskega Primorja

S SKUPŠČINE ZVVI OBČINE SEŽANA

Dobro delo žanje lepe uspehe

Več kot 90% vseh članov — delegatov se je udeležilo nedavne redne letne konference občinskega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov v Sežani. Ta konferenca je bila organizacijsko dobro pripravljena, pa tudi razprava na njej je bila živahna in plodna.

Z novo teritorialno razdelitvijo koprškega okraja se je sezanska občina močno povečala in zato deluje na njenem področju 16 osnovnih organizacij, v katerih je vključenih 810 in-

validov, kar predstavlja izredno široko torišče dela. Zato posveča občinski odbor ZVVI vso skrb izvajanju nalog, ki jih ima organizacija do družbe in do svojih članov. Zelo uspešno je poskrbel za primerno zaposlitev svojih članov, za njihovo rehabilitacijo in prekvalifikacijo, še posebej pa še za otroke padlih borcev in žrtev fašizma. Osnovne organizacije so tudi spremljale sedanje življenje staršev padlih borcev in vojnih vdov ter so jim čestokrat nudile tudi materialno pomoč.

Na občnem zboru so sprejeli več konkretnih nalog za delo v letošnjem letu, ki bo zajelo še večji delokrog, posebno še zato, ker bodo člani ZVVI množično sodelovali pri proslavah 40. obletnice ustanovitve KPJ. Medtem ko bo ta organizacija počastila letošnje jubilejno leto skupno z drugimi množičnimi in političnimi organizacijami, bodo njeni člani priredili še športno tekmovanje invalidov. S sodelovanjem občinskega odbora Zveze borcev v Sežani bo ZVVI organizirala slavnostno zborovanje vseh otrok padlih borcev s področja sežan-

ske občine in jim omogočila 21-dnevno letovanje v Ankaranu. Posebno pohvalo pa zasluži invalidsko športno društvo, saj je doslej zabeležilo že vrsto lepih uspehov na raznih invalidskih športnih tekmovanjih. J. C.

DUTOVLJE — KOMEN ŠTANJEL

Minulo soboto so v Dutovljah, v nedeljo pa v Komnu in Štanjelu novinarji Slovenskega poročevalca priredili ustni časopis z zanimajočimi in notranjepolitičnimi ter športnimi in prosvetnimi temami. S sodelovanjem Zavoda za šolski in poučni film so prikazali tudi Seliškarjevo »Žalostno povest o moli«. Ta prireditev, pri kateri je sodeloval tudi trio Ljudske milice, je bila v okviru proslav 40. obletnice KPJ in SKOJ. -er

Veliko zanimanje za roditeljski sestanek

Čeprav je Dolnji Zemon majhna vas ima šola z dokaj velikim številom učencev. Le-ti so tudi priredili prirsčno proslavo Dneva žena in po tem, ko so obdarili matere, je bil roditeljski sestanek, kakršnega na tej šoli ne pomni-

jo. Zbralo se je 90% mater šolo-obveznih otrok, ki so z zanimanjem sledile razpravi o šolskih uspehih, o problemih mlečne kuhinje, o vzgojnem načinu kaznovanja in nagrajevanja šolskega ter predšolskega otroka ter o drugih problemih, ki zanimajo matere.

Protli koncu aprila bodo roditeljski sestanki ločeno po vaseh šolskega okoliša in to v Dolnjem in Gornjem Zemonu in v Mali Bukovici. Ti sestanki bodo združni s proslavo 40. obletnice ustanovitve KPJ, na katero se že skrbno pripravljajo učenci s študijem krajšega odrskega dela. Še predno pa bodo pravi nastopili, bodo v gradu uredili dvorano za razne proslave, sestanke in nastope. L. M.

O MLADINCIH IZ HRUŠEVJA

Čeprav mladina v Hruševju nima prostora, kjer bi se lahko sestajala in vzgajala, so pri njej vidni uspehi. To se je pokazalo predvsem od takrat, ko je vas dobila novo šolo in se prostori v stari šoli uporabljajo v telovadne namene.

V okviru Partizana so ustanovili strelsko družino, ki ima precej članov. Nekateri izmed njih so se preteklo nedeljo že udeležili občinskega tekmovanja v Postojni in dosegli lepe uspehe. Prav pridno trenirajo v namiznem tenisu, šahu in lahki atletiki.

Vendar pa tudi pionirji ne zastajajo za mladino, kajti že sedaj kažejo zanimanje in vidne uspehe za vse panoge. A. A.

OBČNI ZBOR RDEČEGA KRIŽA

Pred kratkim je imel vsaki odbor Rdečega križa v Pivki redni letni občni zbor. Udeleženci zbora so se pohvalno izrazili o delu odbora v preteklem letu, saj je bil zelo delaven in vseh področjih dela. Lani je razdelil med otroke večje količine mleka, sira, masla in drugih živil ter oblačil, razen tega pa je priredil vrsto predavanj po okoliških vaseh. Po izvolitvi novega odbora, ki ga sestavljajo v glavnem sedanji odborniki so sprejeli načrt dela za letošnje leto, nato pa so poslušali predavanje o duševnem razvoju otroka. Predavanje je bilo spremljano s predvajanjem diapozitivov. K. N.

Kaj pravijo drugod...

pomurski vestnik

TUDI V VETERINARSTVU — KONEC ZASEBNE PRAKSE DOZORELA ODLÖCITEV

Na prvi seji novoizvoljenega Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo OLO Murska Sobota so razpravljali o ustanovitvi Živinorejsko-veterinarskega zbora za Pomurje s sedežem v Soboti in o ustanavljanju občinskih postaj. Pravzaprav se bo sedanji veterinarski zavod le preimenoval, toda hkrati bo tudi dokaj razširil svoje poslovanje, zlasti s tem, da bo odsej pod njegovim okriljem delovala tudi strokovna služba za pospeševanje živinoreje v pokrajini. Z ustanovitvijo živinorejsko-veterinarskega zbora in občinskih veterinarskih postaj odpade praktično vsa kršna potreba po zasebni praksi v veterinarski stroki, tudi v kurativi. Zasebno prakso bodo izjemoma lahko opravljali v prihodnosti samo še tisti veterinarji, ki niso nikjer v rednem delovnem razmerju.

VEČER

V MISLINJSKI DOLINI VELIK KMETIJSKI OBRAT

V občini Slovenj Gradec so s 1. januarjem združili kmetijska gospodarstva Slovenj Gradec, Smartno in zadružno posestvo Dobrovski grad v enoten socialistični kmetijski obrat. Dosedanja proizvodnja kmetijskih gospodarstev Mislinjske doline je bila preveč raznolika, zato bo prvi in najvažnejši ukrep novoustanovljenega posestva arondacija in specializacija kmetijske proizvodnje. V Slovenj Gradcu in Smartnem se bodo ukvarjali s proizvodnjo hmelja, v Turiški vasi pa s sadjarstvom. V Smartnem in Slovenj Gradcu bodo v živinoreji uvajali molzne krave, v Turiški vasi pa plemensko živino in pitano mlado govedo. Sedaj daje na trg združeno posestvo 13 tisoč litrov mleka. Do letošnje jeseni pa nameravajo povečati proizvodnjo na 25 tisoč litrov mleka.

Perspektivni plan kmetijskega gospodarstva predvideva porast kmetijske proizvodnje od 21 milijonov v letu 1956 na 58 milijonov dinarjev v letu 1961, ali za 172,5 odstotka. Od celotne proizvodnje bo najbolj porasla vrednost rastlinske proizvodnje.

DOLENJSKI LIST

16 PRŠUTARJEV V ENEM LETU!

Katarina Butala iz Crnomlja je v enem letu zredila 16 pršutarjev in jih kontrahirala Kmetijski zadrugi Crnomelj, čeprav zanjo ne moremo reči, da je posestnica. Tako je Katarina dosegla v naši občini rekord. Vendar ni njen primer osamljen. Jože Zvab iz Dolenje vasi je v enem letu prodal zadrugi 14 prašičev-pršutarjev. Janez Hlenč iz Zorenca 10 prašičev, Slava Kolbež iz Crnomlja 9 prašičev in Rozalija Starha iz Crnomlja 8 prašičev. Razen omenjenih je še vrsta primerov dobrih rejcev, ki vsi dokazujejo, da je moč z umno rejo doseči lepe dohodke.

PRIMORSKE novice

PROSLAVE 40-LETNICE KPJ

Na zadnji seji sekretariata občinskega komiteja Zveze komunistov v Bovcu so se pogovorili o pripravah na svečanosti ob 40-letnici KPJ. Svečane proslave bodo v Bovcu, na Zagi, v Soči in v Logu pod Mangartom. Občinska konferenca Zveze komunistov pa bo v Bovcu dne 26. aprila.

Litostrojčani v Tomosu

Pred dnevi so se mudili na obisku v tovarni TOMOS mladinci podjetja LITOSTROJ iz Ljubljane. Mladinska organizacija v Litostroju je namreč priredila seminar za svoje mladinske aktiviste, ki je trajal šest tednov in se ga je udeležilo 50 mladincev. Po zaključku seminarja so priredili poučno ekskurzijo v tovarno TOMOS, ki je ena izmed najmodernejših tovarn motorne industrije v naši državi. Ekskurzisti so se podrobno seznanili s procesom proizvodnje v tovarni in si ogledali tovarniške objekte, naprave in izdelke. Nato so v prisrčnem pogovoru z mladinci

TOMOS razpravljali o delu v mladinski organizaciji in se z njo pogovorili o načinih reševanja raznih organizacijskih vprašanj, ki zanimajo obe mladinski organizaciji. Med drugim so sprejeli vrsto predlogov, katerih izvajanje bo v veliki meri prispevalo k izboljšanju dela mladih delavcev v obeh podjetjih. Sklenili so tudi utrditi vezi med obema mladinskima kolektivoma in ob zaključku so prišli do prepričanja, da je takšna oblika spoznavanja delavske mladine in njenega izobraževanja zelo primerna in vzpodbudna.

OB SPREJEMANJU TARIFNIH PRAVILNIKOV V NAŠIH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH

Kaj moramo vedeti o tem

(Nadaljevanje in konec) Reči je treba, da ima omenjena uredba daljnosežen pomen. Prav zato tudi v prehodnih in končnih določbah govori, katerih podatkov niso dolžne navajati gospodarske organizacije za letošnje in naslednje leto. Zakonodajalec je namreč upošteval, da bi za določeno minulo obdobje v podjetjih težko zbrali vse podatke in bi bili ti podatki tudi težko primerljivi. Vendar pa bo moral upravni odbor podjetja — ta mora namreč izvršiti analizo poslovanja gospodarske organizacije, ugotoviti glavne elemente celotnega dohodka, dohodek in njegovo razdelitev in sestaviti osnutek pravilnika — tudi letos zbrati določene podatke, in sicer tiste, ki bodo predstavljali ekonomsko osnovo, na kateri mora biti zasnovano razdeljevanje osebnih dohodkov in ki jih mora imeti pred seboj delavski svet takrat, ko se izreče za načela, na katerih naj bo zasnovano nagrajevanje. Delavski svet mora namreč presojati pri obravnavanju tarifnega pravilnika oziroma pri določanju načel, ki naj jih vsebuje pravilnik, kako bo le-ta vplival na poslovanje gospodarske organizacije. Zlasti posebno pozornost mora posvetiti realnosti čistega dohodka za tekoče oziroma za prihodnje leto, dalje doseganju čistega dohodka z večjo storilnostjo dela in znižanjem poslovnih stroškov. Ugotavljati mora razmerje med skladi in osebnimi dohodki, namreč razmerje

v nameravani razporeditvi čistega dohodka v posamezne sklade v primerjavi s potrebami in vplivom, ki ga utegne imeti tarifni pravilnik na ceno proizvodov oziroma storitev. Pretehtati mora realnosti norm v razmerah, ki jih zakonodajalec predlagani tarifni pravilnik. Pozoren mora biti do vseh tistih vprašanj, ki jih mora imeti pred očmi dober gospodar, preden se odloči za novi tarifni pravilnik. Ta načela pa uredba posebej razčlenjuje v svojem 14. členu. Slabo bo gospodaril tisti delovni kolektiv in tisti delavski svet, če bo pri razporeditvi čistega dohodka brez utemeljenega razloga spremenil razmerje med skladi in osebnimi dohodki, drugače rečeno, če bo nameraval brez utemeljitve več sredstev za osebne dohodke in če zaradi tega ne bi porasli storilnost in proizvodnja. Če bo tarifni pravilnik zmanjšal gospodarski organizaciji sposobnost akumulacije. Napak bodo storili tudi v tistem delovnem kolektivu, kjer bodo brez podlage povečali tarifne postavke oziroma drugačne osebne dohodke, čeprav je dosegla gospodarska organizacija po zaključnem računih dohodek oziroma čisti dohodek le v višini minimalnih osebnih dohodkov ali zmanjšanih tarifnih postavk. Narobe bo tam, kjer bo delavski svet določil nesorazmerno večje tarifne postavke kot so bile prejšnje in to ne bo pomenilo nujnega popravka dotedanjih pomanjkljivosti.

V Kazljah pri Sežani so oživeli

V počastitev praznovanja 40. obletnice ustanovitve KPJ, Dneva žena in 16. obletnice požiga vasi, je kazeljska mladina v nedeljo, 8. marca, priredila pestro kulturno-umetniško predstavo. Mladinci prireditelji so uprizorili dve enodejanki ter nastopili s pevsko in folklorno skupino. Predstava je zelo dobro uspela, za kar imata razen izvajalcev največ zaslug učitelja Josip Kompare in Albin Križman.

Po tem uspehu, ki bi bil lahko še večji, če bi imeli prizadevni igralci primernejši prostor za

uprizorjanje iger, je zavladala v Kazljah veliko veselje za nadaljnje kulturnoprosvetno delo. Zato so že sedaj začeli s pripravami za proslavo občinskega praznika, ki bo 23. avgusta.

V Kazljah imajo mladinski dom, kjer je tudi skromna knjižnica in dovolj prostora za razne sestanke, manjše kulturne prireditve in čajanke. Ta prostor jim omogoča, pa lahko razvijajo široko prosvetno dejavnost, le če bodo znali delo dobro organizirati in ga smotno nadaljevati.

M. K.

Kosovelove nagrade za leto 1959

so prejeli najbolj zaslužni ljudskoprosvetni delavci ob obletnici rojstva Srečka Kosovela (dne 18. marca)

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev je letos tretjič podelil Kosovelove nagrade, in to ob rojstnem dnevu Srečka Kosovela, to je v sredo, 18. marca. Nagrade so dobili:

MIRAN HASL, ustanovitelj pevskega zbora v Portorožu in umetniški vodja znanega piranskega okteta. Na področju ljudske prosvete deluje od leta 1945.

MILAN KOMEL, eden izmed ustanoviteljev DPD Svoboda v Kopru. Aktivno deluje v pevskem zboru.

FRANC MUNIH, član DPD Svoboda v Ilirski Bistrici. Na ljudskoprosvetnem področju se udeležuje od leta 1945.

ANTON TROHA, član prosvetnega društva v Pregarju (Brkini). V društvo mu je uspelo vključiti zlasti mladino.

MARIJA BAN, članica prosvetnega društva v Rodiku. Vodi razne sekcije društva in ji je uspelo pritegniti šolsko mladino.

KONSTANCIJA BEVK ima zasluge za razvoj ljudskoprosvetne dejavnosti, zlasti v Šmarjah pri Kopru.

JOŽE HRABAR ima kot predsednik prosvetnega društva »Sloga« v Jelšanah zasluge za razvoj društvenega življenja na tem področju.

DUŠAN JEJČIČ deluje na ljudskoprosvetnem področju od leta 1945, je aktivni član DPD Svoboda v Piranu.

TOŠE KRNEJLJ deluje v prosvetnem društvu »Ivan Vadnal« v Prestranku od leta 1946.

ZMAGO ZELE je aktivni član prosvetnega društva »Ivan Vadnal« od leta 1948, udeležuje se predvsem kot scenograf in vaditelj TVD Partizan.

GINO TEARLAO je eden glavnih organizatorjev kulturnega življenja v italijanskem kulturnem krožku v Piranu.

NAŠI ŠOLSKI PROBLEMI

13.811 : 10.248

Saj bi bil naslov lahko tudi drugačen, toda ker živimo v času številk in statistik, naj bo takšen!

Uspeli prvega polletja so se kar tiho zmuznili mimo nas. Ali je to prav? Ali pa je potrebno, da tudi naša širša javnost izve o tem kakšno področje? Mislim, da je!

Naj preidemo kar k številkam. Vse šoloobvezne mladine v našem okraju je 13.811, od teh je izdelalo polletje 10.248 učencev ali 74,2%. Skoro tri četrtine. In ostala četrtina? Omagala je na težavni poti. Zakaj? Kje je krivda?

Ako spremljamo uspehe v posameznih razredih, tedaj ugotovimo, da je najboljši uspeh v prvih razredih (83,1%), kar pa se v naslednjih razredih polagoma niža in doseže v četrtilih razredih 79,9%. Ta padec pozitivnih ocen ni ravno hud. Občutno pa zdrkne uspeh v petih razredih (62,6%) in najslabši uspeh je v šestih razredih (55,2%), nato se zopet nekoliko dvigne in se povzpne v osmih razredih na 60,8%.

Zakaj neki pada uspeh od prvega do petega razreda? Kje so

vzroki in kako bi jih odstranili? Ako namreč hočemo dvigniti znanje našega učenca, in to je dolžnost nas vseh, tedaj moramo v prvi vrsti ugotoviti vzroke negativnih ocen in te vzroke polagoma odpravljati.

Pa še nekaj: med 13.811 učenci je 1.681 (12,2%) ponavljavcev. Prenesimo to številko v življenje in pove nam: prav toliko izgubljenih let. Skušajmo to številko spremeniti v dinarje. Ako računamo, da prispeva naša skupnost za šolanje enega učenca samo 20 tisoč dinarjev na leto (povprečje za občino Ilirska Bistrica je 14 tisoč dinarjev, za občino Koper pa 26.000 dinarjev), tedaj znaša to nekaj nad 33 milijonov dinarjev. In to ni malo.

Največ ponavljavcev je v petih razredih (od 2.009 petošolcev je 289 ponavljavcev ali 14,3%). Število ponavljavcev v prvih razredih pa nikakor ni zdravo, saj doseže kar 14 odstotkov.

Zanimati nas morajo tudi tisti učenci, ki imajo v polletju po tri in več negativnih ocen; teh je 1.001 ali 7,3%. Oglejmo si jih po razredih! Najmanj jih je v drugih razredih (2,1%), največ pa v šestih razredih, kjer se odstotek povzpne na 18,3.

Naloga nas vseh, predvsem pa šolnikov, staršev, šolskih odborov kakor tudi občinskih svetov za prosveto in kulturo pa naj bi bila, da se seznanijo s temi številkami, da skušajo najti vzroke neuspehov in da te vzroke polagoma odpravljajo. Ne zvrčajo vse krivde samo na učenca, kajti ni kriv samo on!

Z ukinitvijo 13 nižeorganiziranih šol (učenci teh šol obiskujejo bližnje višjeorganizirane šole) se je število šol v okraju skrbilo na 108. Uspeh tega? O nekakšnem takojšnjem vidnejšem uspehu na polju šolstva res ne moremo še govoriti. Dejstvo pa je, da kljub dokajšnji raztresenosti terena (Slovenska Istra, Brkini) je 64 odstotkov vseh naših otrok deležno direktnega pouka. Največji korak na tem polju je napravila občina Sežana. —jaz—

Razgibana ljudskoprosvetna dejavnost

OBČNI ZBOR DPD SVOBODA V PIVKI

Po zaslugi delavskega sveta tovarne »Javor« in vaškega odbora SZDL je imelo v Pivki DPD Svoboda letni občni zbor. Ugotovili so, da je zadnje leto društvo skoraj spalo in da je glavna krivda tega v nedelavnosti in neiznajdljivosti upravnega odbora. Od vseh sekcij lahko rečemo, da je delala knjižnica in nekaj Ljudska univerza.

Knjižnica ima zdaj 4000 dobrih knjig in nekaj nad 350 bralcev. Dve potujoči knjižnici redno krožita po vaseh. Ljudska univerza je imela lani 14 predavanj v Piv-

ki in okolici, večje delavnosti pa ni mogla razviti, ker je zanjo skrbel en sam, človek. Za vse druge sekcije pa lahko rečemo, da so bile popolnoma nedelavne.

Želja vseh prisotnih članov je bila, da bi bil ta občni zbor (ki so ga sklicali zaradi nesklepnosti že drugič) prelomnica za bodoče delo. Predvsem naj skuša novi odbor pritegniti v društvo čimveč mladine in tesno sodelovati s kolektivom tovarne Javor. Med sklepi, ki so jih sprejeli, je tudi ustanovitev čitalnice ter priporočilo, da bi društvo dobilo v upravo kino dvorano. Predstavniki organizacij in podjetij kakor tudi prosvetnih forumov iz Postojne in Kopra so obljubili, da bodo nudili pivški Svobodi vso pomoč. k. n.

»KAM IZ ZADREG« na lokavskem odru

Po dolgem času je lokavsko PD »Tabor« le prišlo na zeleno vejo. V nedeljo se je predstavilo občinstvu s Streichnerjevo veseligr »Kam iz zadreg«. Zanimanje za predstavo je bilo veliko in odmev pri občinstvu vse več kot samo ugoden.

Dramska sekcija je začela z vajami sredi januarja. Še prej je bilo vprašanje, kaj naj bi se igralo? Treba je bilo izbrati takšno delo, ki bi predvsem ustrezalo skromnim razmeram lokavskega odra in okusu občinstva. Zato je društvo sklenilo, da postavi na oder lahko in zabavno komedijo »Kam iz zadreg«, ki jo je iz nemščine prevedel Ciril Kosmač.

Na amaterskih odrih navadno opazamo precejšnje pomanjkljivosti in razlike v podajanju posameznih vlog. Te razlike se kažejo predvsem med igralci starejše in mlajše generacije. Vendar tega na nedeljski predstavi v Lokvi ni bilo opaziti. Iz takšne igralске ekipe, kot je trenutno v Lokvi,

lahko režiser marsikaj napravi. To se je tudi poznalo. Kot igralca celota so vsi ustvarili na odru potrebno vzdušje in v podajanju vlog ni bilo opaziti neenotnosti.

Presenečena je čista izgovarjava. Pogosto slišimo na vaških odrih igralce, ki kar mimogrede zdrknejo na raven vsakdanje izgovarjave. Režiserka je to dobro vedela, zato je zelo pazila na jezik. Seveda, brez manjših spodrsrljajev ni šlo.

Zal, da lokavski oder v celoti ne ustreza gledališkim potrebam. Vsaj poldrugi meter naj bi bil širši.

Odrska scenarija in razsvetljava sta pri predstavi velikega pomena. Tokrat smo videli na lokavskem odru, v razliki od prejšnjih predstav, nekaj scenjskih novosti. Staro strioglato sobo in še nekaj drugih — »dobrih, starih« — rekvizitov, ki niso nikoli manjkali pri nobeni predstavi, je zamenjala posrečena kombinacija nove preproste scenarije, ki je učinkovala. Tudi odsko ozadje je bilo dobro, kostumi pa tu in tam pomanjkljivi. Predmetov v prostoru, ki v marsičem pričarajo potrebno vzdušje, pa tu pravzaprav ni bilo opaziti. To je bila pomanjkljiva razsvetljava, ker oder ne razpolaga s specialnimi razsvetljevalnimi napravami.

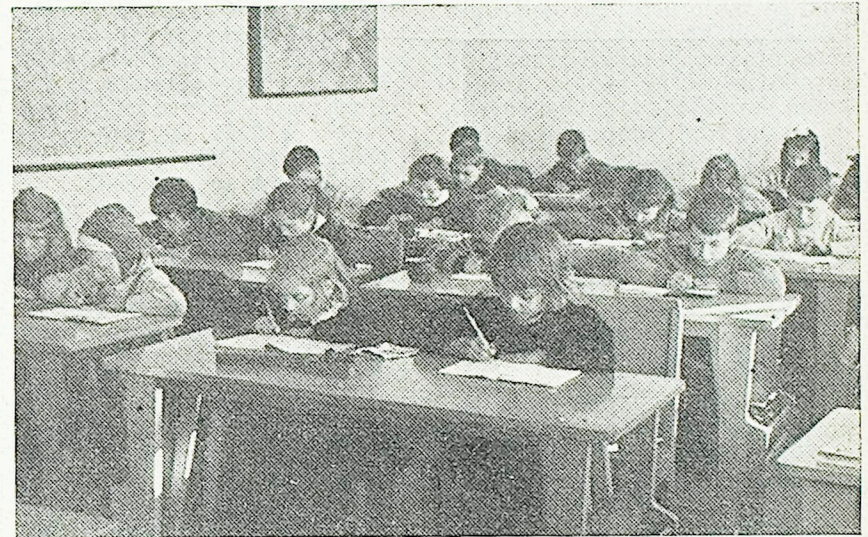
Da je predstava uspeša, je predvsem zasluga režiserke Sonje Placer in seveda celotne igralске ekipe, ki je pokazala vztrajnost in dobro voljo.

Dramir

ŠOLA ZA STARŠE TUDI V PIVKI

Tudi v Pivki imajo šolo za starše, ki v sodelovanju z Ljudsko univerzo prireja predavanja o vzgoji predšolskega in šolskega otroka. Predavanja so dvakrat tedensko in zaradi obravnavanja zelo zanimivih tem, so dobro obiskana, saj se jih udeležuje več kot 70 staršev. Zal pa vlada za to šolo premalo zanimanja med mladimi ljudmi, čeprav so ta predavanja namenjena tudi njim.

k. n.

Radi bi se naučili lepo brati in pisati. Posnetek je iz osnovne šole v Komnu na Krasu.

NAŠA FILMSKA PODJETJA PRIPRAVLJAJO

za 40. obletnico KPJ in SKOJ

Predstavniki vseh naših proizvodnih filmskih podjetij so se sestali, da bi koordinirali svoje delo in predvideno snemanje filmov v zvezi z letošnjim jubilejnim letom ob 40. obletnici ustanovitve KPJ in SKOJ. Izkazalo se je, da je predvideni program teh filmov zelo dober in pester, obenem pa se je izkristalizirala želja, da bi snemala podjetja razen filmov, ki govorijo direktno o dogodkih in osebnostih iz zgodovine KPJ, tudi več filmov iz našega sodobnega življenja in sedanjega razvoja socialistične družbe, kar vse je posledica vse te dolgoletne borbe in aktivnosti KPJ. Gotovo bo tudi naše bralce zanimalo, katere filme bomo lahko gledali v tem jubilejnim letu.

Naši slovenski filmski podjetji pripravljata:

TRIGLAV FILM

• **AKCIJA** — igrani film po scenariju J. Rožanca. Glavna tema je znani dogodek iz Celja, ko so v času okupacije preostali borci nekega partizanskega oddreda napadli celjske zapore, osvobodili jetnike in skupaj z njimi zapustili Celje;

• **RDEČE REPUBLIKE V SLOVENIJI 1918** — snemanje pripravljajo, vendar se bodo povežali še s kakim zagrebškim filmskim podjetjem, da bi to temo razširili tudi na rdeče republike na tem Hrvaškem;

• **GOSPODARSKI, DRUŽBENI IN KULTURNI RAZVOJ V SLOVENIJI PO OSVOBODITVI** — pripravljajo za snemanje.

VIBA FILM

• **CAS SMRTI IN ŽIVLJENJA** — film z isto tematiko kot Kozinova simfonija »Ilova gora«;

• **ZGODOVINA KP SLOVENIJE** — skozi lik enega ali več vidnih revolucionarjev;

• **PATRONAŽNA SESTRA** — film bo govoril o družbeni pomoči otrokom, starim in bolnikom.

V drugih republikah pa pripravljajo:

AVALA FILM

• **ZVEZA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE** — trilogija, ki bo v prvem delu zajela dejavnost KPJ pred vojno, drugi del dejavnost med vojno in tretji po osvoboditvi. Tekste za vse tri filme piše Oskar Davičo in Vukasha Mičunović. Režiser bo Oto Deneš;

• **VASA PELAGIČ** — film v režiji Drjana Kosanoviča bo končan predvidoma do polovice tega leta;

• **VETER SE JE USTAVIL OB ZORI** — igrani film na temo iz časa okupacije po scenariju Aleksandra Vuča in v režiji Radoša Novakoviča;

• **OSMA VRATA** — igrani film prav

tako na temo iz časa okupacije po scenariju Miodraga Djurdjevića in v režiji Nikole Tanhoferja;

• **SAM** — igrani film o dogodkih iz bojev na Sutjeski po scenariju in režiji Vladimira Pogacita. Ta film je že končan.

SLAVIJA FILM

• **PLIMA IN OSEKA** — vzeli bodo obdobje iz zgodovine delavskega razreda od leta 1914 do 1923. To bo nadaljevanje filma »Ob tovarišu je tovariš«, režiral ga bo Vicko Raspor.

—o—

O načrtih in delu drugih filmskih podjetij bomo poročali še prihodnjč.

Letos desetič podeljene Levstikove nagrade

V soboto pretekli teden je bila v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani deseta podelitev Levstikovih nagrad, ki jih podeljuje vsako leto založba Mladinska knjiga. Nagrade je ob navzočnosti številnih javnih in kulturnih delavcev podelil predsednik založniškega sveta Mladinske knjige pisatelj France Bevk in prebral obrazložitev žirije.

Nagradi za literaturo sta prejela pisatelj ANTON INGOLIČ za knjigo »Tajno društvo PGC« in pesnik TONE PAVČEK za knjigo »Jurij Muri v Afriki«. Nagrade za ilustracijo so prejeli: MIKLAVŽ OMERSA za ilustracijo v Bevkovi knjigi »Pisani svet«, MILAN BIZOVIČAR za izvirni strip »Prva pot okoli sveta«, MARLENKA STUPICA za ilustracijo Valjavčevega »Pastirja«, ŠTEFAN PLANINEC za ilustracijo knjige Pečjakovič »Živali v ukrivljenem zrcalu«. Nagradi za poljudnoznanstvena dela sta prejela dr. ROBERT NEUBAUER za potopisno knjigo »Ceylon« in dr. DUŠAN SAVNIK za knjigo »Svet nasprotič«.

Istega dne popoldne je bila v Jakopičevem paviljonu slavnostno odprta razstava ilustracij Mladinske knjige.

Nakratko

KOPER

Zadnji dve predavanji Ljudske univerze v Kopru sta privabili lepo število poslušalcev, tako da je bila mala gledališka dvorana skoraj premajhna. Svoje vtise s poti po Kitajski je pripovedoval univ. profesor Maks Snuderl, o perspektivah razvoja koprškega okraja pa je predaval inž. Peter Aljančič.

SEŽANA

Občinska knjižnica v Sežani se je obogatila s kompletno zbirko vseh letnikov predvojne slovenske literarne revije Ljubljanski zvon, ki ga je knjižnici daroval upokojeni zdravnik v Ljubljani dr. Verčon. Razen tega je knjižnici daroval še zbirko nemških klasikov Goetheja, Schillerja in Lessinga v nemščini, razne druge knjige in v gotovini 5000 dinarjev. Vodstvo knjižnice se doktorju Verčonu zahvaljuje za lepo darilo.

PRIDVOR

V tovarni »Stil« v Kopru je prosvetno društvo iz Pridvora uprizorilo Marinčevo komedijo »Ad acta«, že prej pa so nastopili na domačem odru. Delo je režiral Janko Kleibenzettel. Delavci tovarne »Stil« so v montažni dvorani postavili ličen oder.

BARKA

Šolski otroci v Barki pri Vremskem Britofu so že dvakrat nastopili z igrico »Pastir Peter« v režiji prizadevne učiteljice Majde Prelečeve. Otroci nastopajo na raznih proslavah in praznovanjih (Dan mrtvih, 29. november, Prvi maj, silvestrovanje, 8. marec itd.) z raznimi igrkami in recitacijami, za kar ima največ zaslug učiteljica Majda Prelec.

Prizor iz komedije »Čudež v mustinji«, ki jo je uprizorilo prosvetno društvo v Ravnu nad Sečovljami.

STALE POPOV

Tole, Mariovski paša

(Odlomek iz zgodovinskega romana TOLE PAŠA. V prevodu Nade Carevske in opremi Uroša Vagaje izdala založba LIPA v Kopru)

Tole je ostal sam s svojimi osmimi preizkušenimi tovariši. Ko je videl, da so vsi drugi pustili borbo, je poslal še nekaj strelcov proti policijskemu poslopju in vojašnici, zajahal svojega konja in tudi on s svojimi tovariši zapustil »bojno polje«, s težko žalostjo na duši, ker ni vrgl Arslana z njegovega mudurskega stolčka.

Divji kot ris je prvi pohitel k vojvodom in že z razdalje petdeset metrov začel kričati in psovati:

— Torej tako boste pregnali Turke, tresorepci?! Bog daj, da bi morali voditi slepce, ker ste pahnili ljudstvo v nesrečo. Da bi ne videli več belega dne! E-e-eh, kakšno nesrečo so imeli ti reveži, da so šli z vami! Da bi vam orli trgali meso s telesa! —

— Ali jih vidite? Gospodje vojvodi se znajo ustiti pri kostrunih in kokoših, ko pa je zasmrdelo po smodniku, so jo ucvrli v gozd, da se nikdar več ne vrnejo. Ampak komu ste pustili te uboge reveže, da jih bo zdaj goloroke odril juzbašija, vi izdajalci! Kaj mislite zdaj in kam boste zdaj skрили svoje buče, ki niso premislile, kako se utegne to izteči? Ali ste mislili samo: »Pojdimo nad mudara in zavzemimo sodnijsko poslopje,« kot da je zajec, ki se bo prestrašil in pobegnil iz grmovja? — in vzravnal se je pred Trenkovim.

— E, gospoda vojvoda tresorepec, kaj misliš zdaj? Ali naj pomerim vate manliherko, ali se boš sam obesil na hrast? Ej, zabita buča, ej! »Pojdi, Tole, zberi čim več ljudi, da opravim delo,« sam pa ni videl niti kaplje krvi, pa jo je pobrisal kot strahopetec. Kakor da bomo izgnali Turka s hvalisanjem in petelinjenjem pred vaščani. Ej, krvi, brate, krvi je treba, da bo zapustil sodnijo, ne samo hvalisanja! S hvalisanjem lahko plašiš otroke in stare babe, ne pa Arslan-beja in njegove zaptije in vojake, ki nosijo orožje že pet sto let. Sicer pa, pojdite k vragu. Mislim sem in sem si rekel, da hodijo po planinah možje, pa ste slabši od strine Bogdane. Sramota za ime »vojvode«, ki ga nosite. Mislite, da so vojvode kot vi, omahljivci, — se je Tole zadržal v obraz vsem vojvodam, celo Petru Acevu, ki ga je nagovarjal, naj se jim pridruži. Vzpodbodel je konja in poklical svoje tovariše, ki so bili preizkušeni in zvesti še iz tistih časov, ko je bil še razbojnik. — Za menoj, fantje, za menoj, če hočete, da kaj opravimo! S temi tresorepci skupaj ne bomo dali glave zastoj! —

Vojvode so bili zmedeni spričo Toletovega izpada; umaknili so se v senco velike jasike in se zdaj pričeli prepirati tudi sami med seboj.

— Prav ima Tole, tovariši, prav. Zdaj je lahko sram njega, da ni snel manliherke in nas vse zbrisal kot zajce, — je prvi začel odobravati Toletovo ravnanje Petre, ki je zadnji zapustil bitko na pokopališču.

Novo revije

OBZORNİK 59, št. 3

V tretji letošnji številki ljudske revije »Obzornik 59«, ki ga izdaja Prešernova družba, najdemo prozne sestavke Cirila Kosmača (V gaju), Marjana Kozine (Pisma s poti), Marka Klaina (Zgodba o hudobnem malem dečku), Katherine Mensfield, Karla Novyja, S. Maughama, A. P. Čehova in drugih. S številnimi ilustracijami nam predstavljata Avstralijca E. E. Kisch in Axel Poignant. Poezijo zastopajo Severin Sali, Vera Albreht in France Filipič. O slavnem slikarju grafiku Jacquesu Calottu piše dr. Stane Mikuz. V reviji najdemo še številne informativne in humoristične sestavke, kakor tudi anekdote in slikovne priloge. V rubriki zdravje nas seznanjajo z domačo lekarno, zdravilnimi zelišči, nastankom revme in nam dajejo navodila za zdravo življenje.

— Kako prav, Petre, ali nisi videl tudi sam, da je bila vsa vojska na nogah? Kako bi se merili z dve sto mavzericami, utrjenimi za takimi barikadami? — je začel Trenkov opravičevati svoj pobeg, kar je odprlo usta Acevu in Toševu.

Prav tako je pri založbi »Lipa« izšel tudi zgodovinski roman znanega makedonskega pisatelja Staleta Popova TOLE PAŠA v prevodu Nade Carevske in v opremi Uroša Vagaje. Popova tematika je zgodovina, psihologija in folklor makedonskega kmeta v času turškega suženjstva ali med obema svetovnjima vojnima. To so dogodki iz življenja njegovega rojstnega kraja Mariovega.

Tako je tudi v romanu »Tole paša«. Spoznamo razdobe Ilindenske ustaje (leta 1903), ko so se junaški Makedonci spopadli s turškim fevdalizmom in doživeli težko tragedijo. Glavni junak je Tole, ki vodi svojo družino po Mariovem sprva kot hajduk in razbojnik, pozneje pa kot vojvoda pod okriljem makedonske revolucionarne stranke. Končno postane Mariovski paša.

Pisatelj je svojega junaka, kakor tudi druge like, narisal realistično, to se pravi, z vsemi dobrimi lastnostmi pa tudi napakami: svobodoljubni so in borbeni, globoko pravični ter občutljivi za svojo narodno čast, toda so tudi nasilni in surovi, ljubijo anarhijo in so razdvojeni. Res, velika mera realizma, ki pomeni s svojo pretresljivostjo ne le uspeh Popova, ampak vse naglo se razvijajoče, mlade makedonske književnosti.

— Počakaj! Kaj si rekel ti, Orde, ko smo mi v Smilevu govorili, da nismo pripravljeni? Ljudstvo zahteva borbo, mi ga moramo samo povedi vanjo. Kje pa imaš, možakar, to ljudstvo, ki se bo z golimi rokami vrglo na oboroženo vojsko! E-eh! Mnogo grehov bomo videli, če ostanemo živi. Dve sto mož nas je prestrašilo in nas prepodilo z enim samim strelom, kot poljski čuvaj Derviš v Bzovičkem vrane, pa bi se upali sprejeti Džavid-pašo z dva tisoč, morda tudi z dvajset tisoč možmi! Zato bom spet rekel: vi imate na vesti ubogo ljudstvo, ki ste ga vrgli volku v gobec. Stokrat vzemite nase ta greh, — je končal Petre in globoko vzdihnil ter umaknil oči od Jordana, da mu ne bi gledal v obraz.

— Eh, eh, mi nesrečneži. Kar je, to je; zdaj pa le vstanite, da se skrijemo v grmovje, ker nas age lahko tudi tukaj pobijejo z mavzericami. Kaj praviš ti, Petre, v katero stran naj jo mah-nemo? — se je Jordan obrnil k Acevu, v čigar rajonu so bili zbrani.

Medtem ko so se ti tako pogovarjali pod jasiko, so se kmetje, ki so bili počasi prišli za njimi do sem, razšli, eni prikrito, drugi očitno, in celo Uško z Vrpskega ni rekel niti zbogom »dedu« Petretu, s katerim sta bila odlična prijatelja.

Namrščeni, razdraženi, zaskrbljeni so hiteli, da pridejo do kakke kolibe ali stana, kjer bi lahko pustili kremenjače, kose in škarje in poiskali kak nedolžen predmet — jarem, lemež ali kak otepr žene slame, da bi ga zadeli na ramo in z njim prišli v vas neopaženi, kajti vedeli so, kaj čaka doma vse tiste, ki so se bili pridružili komitom.

Vojvode s svojimi četniki so splezali na visok, z gozdom porasel vrh »Stanovico«. Od tam so prisluškovali v upanju na pomoč. V tistem avgustovskem večeru so lahko slišali na daleč. In komaj se je spustil mrak, je Trenkov

vzradoščen začel opozarjati druge vojvode in četnike: — Poslušajte, poslušajte! Nekaj odmeva od hribov. —

In zares je prihajal od Crne sem nekakšen monoton in globok odmev, ki se je odbijal od golih galiških in gudjakovskih sten. Nekaj je bučalo, kakor da nekje neprestano tolče boben, od kod pa prihaja ta glas, še ni bilo mogoče razločiti, ker je bil zrak še poln dnevnega šuma. Šele pozno ponoči je postal glas razločnejši. Slišal se je tudi prvi silni grom topa, pa tudi njegovo smer je bilo mogoče določiti.

Nezaslišani dogodki v krčmi

(Odlomek iz romana Bistroumni plemič DON KIHOT iz Manče, ki je v skrajšani obliki izšel v knjižnici Kondor v prevodu in s komentarjem Nika Koširja in z ilustracijami Nikolaja Pirnata)

Nazadnje sta se popotnika le pobotala krčmarjem, ki sta mu bolj na don Kihotovo prigovarjanje in pametne razloge kot pa na njegove groznje plačala vse, kar je krčmar terjal od njiju, ko je vrag, ki nikoli ne spi, napletel, da je prav tisti hip stopil v krčmo brivec, ki mu je don Kihot odzvel Mambriinov šlem, Sančo Pansa pa oslovsko opremo, katero je zamenjal za opremo svojega osla. Komaj je torej tisti brivec odpeljal svo-

jega osla v hlev, je tam zagledal Sančo Pansa, ki je ne vem že kaj popravil na tovrnem sedlu. Brž ko je brivec zagledal sedlo, že ga je prepoznal in pogumno planil nad Sančo, rekoč:

»Ah, don rokomavh, zdaj vas pa imam! Kar brž sem z mojo skodelo in z vso mojo opremo, ki ste mi jo ukradli!«

Ko je Sančo, ki je bil tako nenadoma napaden, slišal, kako ga psuje-

jo, je z eno roko zgrabil za sedlo, z drugo pa mahnil brivca po licu, da mu je usta zalila kri. Ne glede na to pa brivec zagledal plena, svojega sedla namreč; narobe, tako je povzdignil svoj glas, da so na trušč in prepri prihiteli vsi, kar jih je bilo v krčmi. Brivec pa je vpiil:

»Na pomoč v imenu kralja in pravice; najprej mi je ukradel, kar je bilo moje, zdaj bi me pa še rad ubil, ta rokomavh, razbojnik pecestni.«

»Lažete,« je odvrnil Sančo, »noben pecestni razbojnik nisem in moj gospod don Kihot si je prisvojil ta plen v pravični vojni.«

Ze je prihitel don Kihot in bil na moč zadovoljen, ko je videl, kako dobro se brani in napada njegov oproda, in posihmal ga je imel za vrliga možaka in je v svojem srecu sklenil, da ga o prvi priložnosti povša v viteza, ker se mu je zdelo, da vitezemu stanu ne bi delal sramote. Med svojim prerakanjem je brivec med drugim povedal tudi tole:

»Gospodje, to sedlo tu je moje, kakor gotovo me čaka smrt, tamle v hlevu pa je moj osel, ki me ne bo postavil na laž; če ne, pa mu sedlo kar pomerite, in če ni kakor urezano, sem prav capin. To pa še ni vse; ti sti dan, ko so mi ukradli sedlo, so mi vzeli tudi novo brivsko skodelo, ki je še nikoli nisem rabil in sem dal zanj cel tolar.«

Zdaj se don Kihot ni mogel več brzdati; stopil je med Sančo in brivca, ju ločil, položil sedlo na tla, kjer bi bilo vesem pred očmi, dokler se ne bi izkazala resnica, ter je v odgovor dejal:

»Milstni gospodje naj jasno in očitno spoznajo zmotu, v kateri živi tale oproda oprodarski, ker pravi brivska skodela nečemu, kar je bilo, je in bo Mambriinov šlem, ki sem si ga pridobil v pravičnem boju in sem si ga zakonito in upravičeno prilastil! V

Miguel de Cervantes Saavedra

tisto glede tovrnega sedla se ne vtikam; samo to lahko povem, da me je moj oproda Sančo prosil za dovoljenje, če sme vzeti jezdno sedlo s konja tega premaganega figa moža in z njim ozaljšati svojega; dovolil sem mu in on si ga je vzel, glede tega pa, da se je iz jeznega sedla spremenilo v tovrno sedlo, ne morem navesti drugega kot običajno pojasnilo, da so v viteških prigodah takšne premene pogoste. V potrdilo te trditve, skoči, Sančo, moj sinko, in prinesi šlem, o katerem baje ta možakar, da je brivska skodela.«

»Krščen matiček, gospod,« je rekel Sančo, »če nimava drugega dokaza v najin prid kot tistega, o katerem govorite, potlej je tale Malinov šlem prav toliko brivska skodela, kakor je jezdno sedlo tegale možakarja navadno tovrno sedlo.«

»Stori, kar ti veleвам,« ga je zavrnil don Kihot, »saj vse, kar se v tem gradu godi, vendarle ni sama čarovnija.«

Sančo je stopil po brivsko skodelo, in jo prinesel; brž ko jo je don Kihot ugledal, jo je vzel v roke in dejal:

»Kar poglejte, milostni gospodje, kako neki je moglo pasti v glavo te mule oprodi, ki trdi, češ da je to skleda ne pa šlem, kot pravim jaz. In pri viteškem redu, ki ga izpovedujem, prisegam, da je to isti šlem, ki sem mu ga vzel, in da mu nisem nič dodal, ne odvzel.«

»To je čista resnica,« se je tedaj oglašal Sančo, »zakaj od takrat, ko si ga je moj gospod osvojil, pa deslej se je spustil v eno samo bitko, namreč v tisto, ko je osvobodil priklenjene nesrečneže, in če bi tedaj ne bilo tega skledošlega, se ne bi preveč dobro izteklo, ker je v tisti zagati precej na gosto frčalo kame-nje.«

BERITE IN ŠIRITE

STOVENSKI
JADRAN

ZGODBA O ORGANIZATORJIH PREBEGOV ČEZ MEJO

Postrižene peruti in polomljeni kremplji

V zadnjem času ni bilo več toliko primerov ilegalnega prehajanja meje, saj so zlasti na našem področju ljudje dobro obveščeni o »raju« na oni strani in o težkem življenju, ki čaka človeka-tujca onkraj meje, če nima dela — in tega nima, ker ga manjka še za domačine — ali če se mora plaziti tujcu pod nogami za košček trdega kruha. Vendar pa je med mladimi ljudmi vedno najti nekaj lahko-miselnih glav, ki se kregajo z belim kruhom in bi rade prišle čez noč do maslenega v tujini.

Na take publoglavce in še na druge, ki jim morda iz tega ali onega vzroka pri nas gori pod nogami, so mislili nekateri postopači, ki se že dalj časa potikajo po taboriščih v Trstu. Radi bi na lahek način prišli do denarja s tem, da bi še druge spravili v nesrečo. Spomnili so se, da bi jim morebiti neslo organiziranje prebegov in spremljanje beguncev iz naše domovine čez mejo v tujino. Zbrali so se taki podjetni begunci v Trstu in osnovali pravcato organizacijo. To so bili Dušan Zloesel, ki je iz Kosez pri Ilirski Bistrici pobegnil lani pred vojaščino; Dušan Strukelj, ki jo je pobrisal iz Kopra, kjer je služboval v Fructusu in kvartopiril v Loži ali v Triglavu; in pa Vinko Mahne iz Tater v Brkinih. Pozneje so se jim pridružili še Jože Poklar iz Ilirske Bistrice, pa Franc Guštinčič iz Dolnje Zemoni, pa Franc Guštinčič iz Erjavč pri Ilirski Bistrici, ki sicer prebiva na Reki, pa Alojz Valenčič iz Huj pri Podgradu, in še Rozalija Frank iz Topolca pri Ilirski Bistrici, Jože Samsa iz Erjavč, Franc Zadnik iz Pregarij, Ivo Brusič z Reke in drugi. Tako so nastale naslednje zgodbe.

I

Lani avgusta je bilo. Tri sence so se s Tržaškega prithotaple v noči čez mejo. Dan je že v Brkinih odkril Vinko Mahneta, Dušana Struklja in Dušana Zlosela. Podnevi so se prikrivali, ponoči so hodili, hodili. Čez dva dni proti jutru je potrkalo na vrata Zloselove domačije v Kosezah. Oče Franc je šel odpirat — presrečen je objel potepenega sina — prava svetopisemska prilika. Kri ni voda — tako pravijo. Bo kar držalo, zakaj sicer sin ne bi mogel pogovoriti sicer treznega in preudarnega kmeta — pa čeprav je bil to oče — da bi šel zanj po kostanj v žerjavico. Nabirat ljudi, ki bi hoteli za vsem tistim toliko opevanim »lepim in dobrim« v tujino. Seveda proti dobremu plačilo.

Ilegalno trojko je oče nekaj dni skrival, jo poji in hranil. Preskrbel ji je zvezo še z Ivanom Guštinčičem, ki je koj nato z vso vsmo iskal okoli ljudi, ki bi hoteli v Francijo, kjer jih čaka botra Sreča z odprtimi rokami. Za varno pot tjakaj brez vsakih dokumentov je treba seveda mašno plačati — tega niso organizatorji nikomur dovolj poudarjali. Ivan se je potegnil celo do Franca Guštinčiča na Reko, kjer je nato ta naprej razpredel pajkovo mrežo. Štirje nesrečniki so se ujeli vanjo. Franc jih je pripeljal do Ilirske Bistrice, kjer jih je prevzela trojka. Na poti proti meji sta se v Tatrah Vinko Mahne in Dušan Strukelj celo oborožila z italijanskima vojaškima karabinkama. Tako bo bolj varno — so si upravičeno dejali. Vendar pa tudi to ni pomagalo, ko so na meji padli med budne varuhe naše dežele. Sfrčali sta puški, zbežali so junaki: dva sta prišla čez v tujino, dva so ujeli, organizatorji so ušli. Se poprej so se dogovorili, da bo Franc Guštinčič pripravil z Reke pod Erjavče skupino kakih dvajset državljanov, ki bi se hoteli našega državljanstva po vsej sili znebiti. Vendar pa kalni ne rastejo kar v leskovju — kot bomo videli v naslednji zgodbi.

II

Prestani strah je kmalu splahnel. Zdaj so bile štiri sence v noči iz Trsta čez mejo v Brkine. Podnevi, ko spet pridejo do Zlosela v Koseze, jih spoznamo: Dušan Zloesel, Vinko Mahne, Jože Poklar in Alojz Valenčič. Guštinčič Franc je preko Ivana pripravil dva človeka, ki se jima je mudilo čez mejo. Do meje so šli vsi in še Rozika Frank zraven, ki pa ni hotela čez, ker je imela svoje račune po srčni plati z enim izmed tistih, ki

so ostali na tej strani. Tri dni so se Zalka in Mahne in Valenčič potikali po brkinskih vaseh in agitirali kot Putnikovi agenti za izlet v negotovost. Nasedlo jim je pet ljudi. Ko so jih 11. novembra lani pripeljali do meje, je bilo sanj nenadoma konec: ušel je od vseh samo jeguljasti Vinko Mahne.

—O—

Po naključju, za katerega so poskrbeli varnostni organi onkraj meje, je prišel v roke našim oblastem dva dni nato še predrzni Dušan Zloesel: kot dezertar iz JLA je prišel pred vojaško sodišče in prejel zasluženno plačilo.

III

Smola njihovih kolegov iz dvomilijevga posla pa ni preplašila nekaterih pajdašev, da ne bi posla nadaljevali. Bili so pač potrebni denarja in so ga hoteli na lahek, čeprav nevaren način zaslužiti. Barantali so včasih za kaj klavirno plačilo — pristali so tudi na dva »jurčka«, če je bila ravno sila, samo da je bilo za kak priboljšek taboriščnemu kruhu.

Sence so bile zdaj le še na naši strani. Franc in Anton Guštinčič, pa Jože Samsa — vsi že predkaznovani. Franc celo zato, ker je leta 1954 ukra-

Pred nekaj dnevi so v razmaku komaj desetih dni italijanske obmejne oblasti predale našim organom kar dve skupini naših državljanov, ki so v zadnjem času ilegalno prišli v Italijo, kamor jih je gnala pustolovska žilica in želja po neznanem svetu. Razočarani so se spet znašli doma, da začnejo novo življenje. Prevarani za neke gradove v oblakih zdaj treznejše gledajo na življenje, bolj resno se bodo oprijeli dela. Na sliki: tržaški policijski avtomobil je pripeljal na obmejni blok v Fernetičih pri Sezani skupino 57 jugoslovanskih beguncev. Medtem ko so bili ti v glavnem iz osrčja države, pa so bili v naslednji skupini prejšnji teden večinoma povratniki s področja koprškega okraja

del monštranco iz pregarske cerkve. Pritegnili so še Franca Zadnika kot »kurirja« med Reko in Erjavčami.

Franc Guštinčič je na Reki našel novo »žrtev«. Zbral je skupino treh oseb, med njimi gospoda duhovnika Antona Spicariča z otoka Krka. Temu je gorelo pod nogami, ker je bil v kazenskem postopku — imel je namreč rad mlade fantiče, pa mu je pri enem spodrsnilo, da je moral ugrizniti v kislno jabolko. Imel je seveda denar in je vnaprej plačal za prehod meje 65.000 din, ob samem prehodu pa še 5.000 Jožetu Samsi, ki ga je srečno prepeljal v deželo, kjer njegovega talarja si pač ne bo upal nihče preganjati. Vrag z njim! In srečno pot do pekla.

Ker pa je Brusič prav tiste dni dobil poziv za odsluženje vojaškega ro-

ka, je sklenil, da se tudi sam umakne pred tem v tujino. Tako se je napolil s svojo mlado ženko skupaj z ostalimi in prečastitimi proti meji. Ker pa je bila mlada ženička v zadnjih zdihljajih na svoji poti v Rim ali v Moskvo, kot so temu pravili skraja po vojni, je seveda pot zmagovala z veliko muko — oziroma je pot zmagovala njo. To je bila za oba velika sreča, ker naprej nista mogla.

IV

Seveda ni šlo. Mimo budnih graničarjev čez mejo ni kar tako. Zato so se svojih delodajalcev znebili tudi tako, da so jim še na naši strani rekli, da so že čez in na »varnem«. So bili zjutraj res na varnem in opeharjeni so jo naglo pobrali nazaj na Reko, kjer so se čez prevarantskega Jožeta Samsa hudo pritoževali Francu Guštinčiču. Ta jih je po Francu Zadniku poslal nazaj pod Erjavče, od koder jih je zdaj Anton Guštinčič tudi res spravil čez mejo. S tem je bilo tudi to poglavje zaključeno.

V

Žilica pa ni dala miru onim v Trstu. Kljub temu, da jih je bilo strah, ker je že toliko njihovih pajdašev končalo za našimi zapahi, so jih še vedno srbeli denarci, ki bi jih radi nalahko zaslužili s hojo čez mejo. Zato sta bili kmalu nato spet dve senci na meji: naš znanec Jože Poklar je pripeljal s seboj iz Trsta še mladoletnika Karla Mahneta iz Tater. Kaj kmalu sta se tudi oba znašla prav zares na varnem in bila nato skupaj z vsemi drugimi deležna zasluženega plačila po Kazenskem zakonu FLRJ. Pravica je zamahnila z mečem in dodelila: 15 mesecev strogega zapora Jožetu Poklarju, 18 mesecev strogega zapora Jožetu Samsi, 11 mesecev strogega zapora Lojzu Valenčiču, 8 mesecev strogega zapora Francu Zadniku, 10 mesecev zapora Ivanu, po 12 pa Antonu in Francu Guštinčiču, 6 mesecev zapora še Francu Zloselu, po 4 mesece zapora Lojzu Tomažiču in Ivanu Mahnetu in še 3 mesece Alojzu Bubiču, Frančiška in Franc Tomažič, Bruno Ludvik, Danilo Filipčič in še nekateri so bili obsojeni na pogojne kazni.

Zdaj je na meji spet mir. Vendar pa je ta črta hudo mikavna za pustolovske narave, ki kaj rade zaidejo na pot zločina. Zato so naši graničarji, varuhi naših meja, vedno budni in previdni. Pa »kom obojci, kom opanci...« Rastko Brađaška

*tu si ti me popre...
krijem...
men...
da poudar...
one imajo...
To ti je...
A bolj ti je...
in one...
one...
z...
m...
L...
mu...
neke...
dobit...
i...*

*Le...
pozdrav...
Pozdrav...
Pozdrav...
P...
Stolje...*

Slika kaže faksimile pisma, ki so ga naši obmejni organi dobili pri junaku, kateremu se je prebeg čez mejo ponesrečil. Iz pisma je jasno razvidno, kakšnih prijemov se pustolovci poslužujejo, da bi se v tujini preživljali. Njihov cilj je v glavnem Francija. V Italiji in drugod namreč počasi ukinjajo begunska taborišča, ker zmanjkajo denarja zanje. Ker ima Italija sama dovolj brezposelnih, vrača vedno bolj posledno vse, ki si ne morejo takoj pomagati dalje. Zdaj naši pustolovci izvajajo za seboj v tujino tudi dekleta, da bi na njihov račun brezskrbno živeli — kot njihovi zvozniki. Torej — trgovina z belim blagom, sprva seveda v malem, nato pa kar bo. Marsikatero lahokomiselno dekletje verjame lepim besedam in nasede sladkemu vabilu. Če se kateri tudi posreči priti v tujino, jo tamkaj čaka grozno razočaranje: podrla se je hiša iz kart in življenje neusmiljeno peha prevaranega dekleta na pot pogube. Le redko katera najde pot iz zagate in poišče rešitev v vrnitvi domov

VSEM V OPOZORILO IN RAVNANJE

Nespametna selitev v negotovost

Ne moremo dopuščati nadaljnje drobitve zemljiških parcel, ko jih po drugi strani združujemo, da bomo na večjih kompleksih začeli napredno kmetovati in vrtnariti

Pred dnevi smo lahko videli v Semeđeli pri Koprju ob glavni cesti proti Izoli pravi ciganski tabor. Od nekje sta prišli dve družini — skupaj z otroki deset ljudi — in pripeljali s seboj vso kramo: polomljeno pohištvo s krompirjem in koruzo vred. Ob cesti so ležale polomljene omare in razbite stolice, posteljne odeje in blazine, vreče krompirja in koruze. Tri dni sta družini kuhali v provizorično postavljenem že-

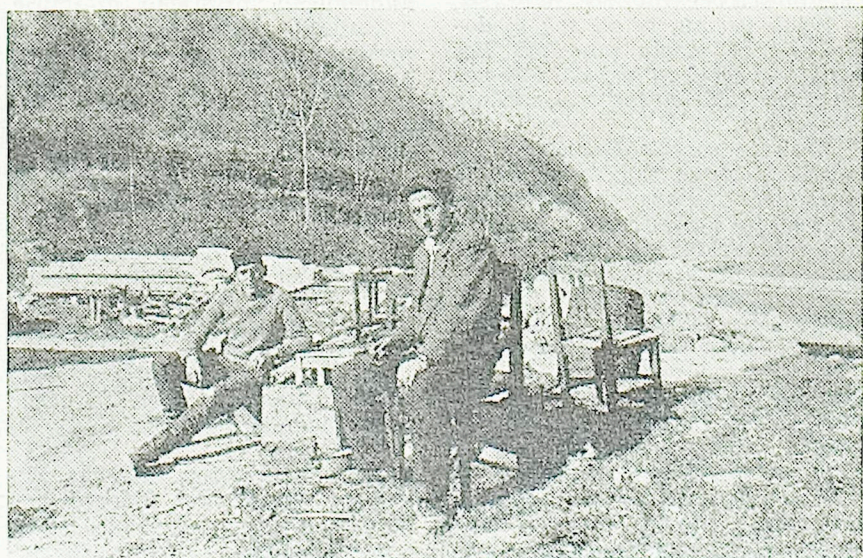
leznem štedilniku, vsi skupaj pa so v mrazu in burji spali kar na prostem nekaj noči.

Kaj se je zgodilo? Prišli sta dve družini na nekakšen nagovor in priporočilo znanca ali sorodnika, sezonskega delavca v Koprju, še nekega drugega znanca, ki se je pred časom naselil na opuščeni optantski zemlji — da se naselita v neko hišo nad Semeđelo, pri kateri je še sedem hektarov vinograda. Brez določenega zmenka in predhodnih priprav, brez ureditve premoženjsko-pravnih zadev, brez ureditve zahtevanih formalnosti v zvezi z gibanjem v obmejnem pasu so prišli — in ostali na cesti...

Deset ljudi — od teh samo dva delazmožna. Dve doječi ženi, en starček in štirje otroci, od katerih je največji še samosrajčnik. Stevo Sokolič z ženo Jospino in tremi otroki. Ivan Miškulin z ženo Anico in dvema otrokoma, pa še oče Ivan Desič, star 70 let — vsi iz Velimirovca pri Našicah, Slavonija. Kmečki delavci brez svojega premoženja so mislili najti pri nas stalni dom — na zemlji, ki ji bojda ni videti lastnika.

Seveda je bilo vse skupaj račun brez krčmarja. Lastnik je — javljal se bo vedno bolj imperativno — kolikor bolj bomo reševali vprašanje intenzivne kmetijske obdelave zemlje na našem področju, kolikor bolj

bomo komasirali razdrobljene parcele in ustvarjali zaokrožene komplekse za naprednejšo obdelavo zemlje, za plantažno gojenje najustreznejših kmetijskih kultur na našem področju. Vsi naši naporji gredo za tem. Zato tudi ne moremo dopustiti stihijskega naseljevanja na trenutno še neizkoriščeni zemlji, ker to prinaša le še večjo drobitve že tako razdrobljenih parcel, prinaša vedno nove drobnolastninske razmere in otežkoča formiranje večjih socialističnih površin za napredno kmetijsko proizvodnjo. Tega ne moremo in ne bomo več dopuščali. Zato sta se morali družini Miškulin in Sokolič vrniti domov, zato bomo uredili tudi vsa druga neurejena lastninska vprašanja, zato bomo primorani še marsikaj ukreniti, kar se na videz zdi kot krnitev osebnih svoboščin posameznega državljanca. Vse to se bo moralo umakniti najvažnejšemu cilju in nalogam, ki nas vodijo do njega: združenju razdrobljenih obdelovalnih površin, na katerih bomo lahko začeli z napredno kmetijsko proizvodnjo po najsoodobnejših načelih. Delali bomo, kot je dejala podpredsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije, tovarišica Vida Tomšičeva, na nedavni okrajni konferenci SZDL v Portorožu: »Ni važno, kdo je lastnik zemlje, važno je, da zemlja rodi, da rodi, kar največ more!«

Ivan Miškulin in Stevo Sokolič na razvalinah svojih sanj: treba se bo vrniti

ZAVOD ZA POSPEŠEVANJE GOSPODINJSTVA PREDLAGA GLEDE DRUŽBENE PREHRANE

Primerno in praktično opremljene menze z izkoriščeno kapaciteto

Pisali smo že o nekaterih problemih družbene prehrane v našem okraju in o predlogih za izboljšanje, ki jih je dal po temeljitih analizah okrajni Zavod za pospeševanje gospodinjstva. S svojimi analizami, zaključki in predlogi pa ni seznanil Zavod samo javnosti po našem časopisu, ampak tudi prizadeta podjetja, ljudske odbore in sindikalne svete ter društva in družbene organizacije, ki lahko neposredno pripomorejo k izboljšanju.

V zadnji lanskoletni številki Slovenskega Jadrana smo brali nekaj podatkov o stanju v obratnih menzah v Kopru. Stanje se od takrat bistveno ni spremenilo. In čeprav ne moremo trditi, da je vse v najlepšem redu in prav, lahko rečemo, da je še kar zadovoljivo. Razen nekaterih stvari, ki se še niso izboljšale ali uredile. In prav o teh bi radi spregovorili v današnji številki.

Morda se spomnite, da ste v omenjenem članku lani brali ob koncu sestavka, da naj bi manjša podjetja, ki nimajo lastnih menz, nudila pomoč Delavski restavraciji, ki ima dovolj veliko kapaciteto, da zadosti tem potrebam. Od takrat se je Delavska restavracija sicer spremenila v Ljudsko menzo, ni ji pa še uspelo, da bi izvedla vse predlagane izboljšave in spremembe. Ne bomo govorili o velikih načrtih, ki bi zahtevali kake večje investicije ali ki so še stvar bodočnosti in temeljitega razmisleka (samo-postrežba, odnašanje hrane na dom, polpripravljena hrana), ampak o konkretnih stvareh, ki so izvedljive in nujne. Predvsem: v menzi bo treba razmisliti tudi o cenejšem opoldanskem in večernem obroku, ki bo dostopen vsakemu delavcu. Saj je več vrst jedilnikov — cenejši in dražji. Za menzo odprtega tipa je to nujno. Prav umesten je tudi predlog Zavoda za pospeševanje gospodinjstva, naj bi Ljudska menza pripravljala tople malice za šolske mlečne kuhinje, kar delajo zdaj v Dijaškem in Pionirskem domu in razvažajo v šole. Tako bi razbremenili kuhinji obeh domov, ki težko zmoreta to breme, zagotovili kvalitetne malice za otroke, morda tudi zmanjšali stroške. Obenem bi (nekoliko tudi s pomočjo RK) lahko pripravljali tople in cenene malice za podjetja, ki nimajo svojih menz.

Ce govorimo o obratih družbene prehrane, si navadno predstavljamo, da morajo za to prispevati podjetja oz. družba znatna materialna sredstva. To se v večini primerov tudi dogaja, toda predvsem iz vzrokov, ki niso nujni niti objektivni. V prvi vrsti lahko rečemo, da zato, ker so to majhne menze z majhno kapaciteto in je tako režija sorazmerno visoka, imajo pa preveč bogate jedilnike. Kot nadaljnje vzroke bi lahko našli ponekod nekvificirano osebje, dejstvo, da si niso preskrbeli ozimnice in pri neka-

terih tudi to, da jim ni mogoče dopovedati, da le pravilna evidenca o porabljenih surovinah in stroških za vsak obrok omogoči pravilno poslovanje in takojšnji signal o izgubi ali kritju stroškov. Tudi ni potrebno, da imamo v Kopru toliko obratnih menz zaprtega tipa, ko nekatere od teh nimajo niti 100 abonentov (vseh 6 menz v Kopru ima le okrog 540 abonentov), ko je tu še Ljudska menza, ki ima veliko in vse premalo izkoriščeno kapaciteto. In potem se še zgodi, da prihaja do sporov med podjetji, ki imajo skupno menzo. Tako se zdaj hranijo delavci gradbenih podjetij »1. maj« in »Gorica« v isti menzi v Smedeli. Prostori so last pod-

jetja »Gorica«, vso režijo za menzo pa krije »1. maj«. Toda »Gorica« je odpovedala prostore in prvi, da bodo sami kuhali za svojih 25 ljudi. To prav gotovo ni smiselno, niti gospodarsko.

Vsekakor je prav, da vlagajo podjetja del sredstev za dvig življenjskega standarda v obrate družbene prehrane. Toda s temi sredstvi naj bi predvsem opremljala obrate s praktično opremo in tehničnimi pripomočki, obenem pa uporabljala del teh sredstev za pripravo toplih malic, ki jih bodo deležni prav vsi delavci. Zlasti je to važno tam, kjer je zaposlena mladina. Rednih opoldanskih in večernih obrokov hrane se namreč ne poslužujejo vsi in dotiranje le-teh tudi ne bo potrebno, če bo znalo osebje menze dobro in pravilno gospodariti in če bo kapaciteta kuhinje izkoriščena.

— KOTIČEK ZA STARŠE —

Ne tako... ampak tako

Mati: Lepo te prosim, pojdi proč od tod, dokler punčke ne okopam. Saj si mi kar naprej pod nogami. Še padla bom!

Mati: Sedi lepo pri miru, dokler punčke ne okopam. Potem, ko jo bom brisala in oblačila, pa mi boš lahko pomagala.

Dovolite svoji starejši hčerki, da se čimveč ukvarja z mlajšo sestrico in da vam pomaga pri hranjenju in oblačenju. To bo z ene strani koristno, ker vaš bo lahko zamenjala, ko boste šli kam ven, na drugi strani pa ji bo približalo najmlajšega člana družine in ne bo nanj ljubosumna.

Povabila sem Vido. »Pridi!« sem pisala. »Bova skupaj prebili Silvestrov večer.«

Odgovor sem prejela z obratno pošto. »Pridem!« je odgovorila. »Z veseljem pridem. Rada bi te videla in tudi — če sem odkrita — rada bi ubežala samoti...«

V sobi je bilo toplo, a vendar sem se stresla. »Ne vem zakaj,« sem čitela dalje. »V zadnjem času me preganja strašna osamljenost. Iz dneva v dan se jasneje zavedam svoje starosti. Še huje me preganja zavest, da sem čisto sama. Nikogar nimam. Sem kot odlomljena veja, ki počasi trohni. Da bi vsaj enega otroka imela. Odkrita bom: včasih mi je žal, da nisem vsaj nezakonskega pobrala...«

Osupnila sem. Po životu me je spreletel srh. »Se čudiš, kajne?« je nadaljevala kot v posmeh. »Stara učiteljica, pedagoginja, vedno dosledna zagovornica morale, do skrajnosti natančna kot precizna tehnika in reče nekaj takega... Nekaj tako pohujšljivega! Sramotnega! Ali veš, ljuba Ana, samota privede človeka na tako misel. Le-ta ne izbira okolja, niti človeka, samo mori, žge, preganja in muči. Tudi ti si sama, vendar tega za gotovo ne okušaš. Ti si povsem drug človek. Vedno si bila drugačna. Življenje si znala porazdeliti tako, da je bilo prijetno, četudi morda ne tako »precizno« kot moje...«

Nasmehnila sem se, kljub vsemu. Nisem mogla drugače. Še sedaj, po tolikih letih, ni mogla pozabiti mojega »greha«.

Končno, sleherni človek ima svojo slabost. Jaz na primer sem imela in še imam to, da ljudi za svojo družbo nikdar ne izbiram. Prijatelj mi je lahko dober ali slab, moralno zgleden ali pokvarjen človek. Celo bližji so mi tisti pokvarjeni, tisti, ki tičijo v blatu,

Marta Grom: UPOKOJENKI

ki so zavrženi od vsega sveta. Nikogar ne morem obsoditi do kraja. Za vsako dobro in slabo dejanje najdem svoj »zakaj« ter svoj »zato«. Na moč rada vrtam v človeške duše. Vsak smeh, vsak jok, vsako surovost in ljubeznivost seciram in vrtim v svojih mislih in moram reči: naj sem kdajkoli govorila z najboljši pokvarjenimi mulci ali z najboljši praprdnimi deklacijami, vedno sem se prepričala, da imajo tudi človeško srce, ki čuti, trpi in ki je (če je sploh padlo) padlo iz nekega vzroka.

Vida, kot človek s svojo neokrnjeno in neomadeževano moralno, se je nad takim mojim prijateljstvom vedno zgražala.

»Ti kvariš ne samo svoj ugled, pač pa ugled vsega učiteljstva!« mi je očitala.

Zavoljo takih in podobnih primerov sva večkrat prišli navzkriž, a kljub vsemu, ostali sva si dobri. Ne bi mogla povedati, kaj naju je vezalo in kaj naju še veže. Dva tako nasprotna značaja kot sva...

Kasneje so njo premestili na boljše mesto, a tudi tedaj sva iz neznanega vzroka ohranili vezo. Še več. Na najine nekdanje spore sva tako rekoč pozabili. Bili sva samo še prijateljici, iskreni kolegi in vsa nesoglasja so ostala nekje daleč. Nikdar nisva načelnjali bolečih točk. Najini pogovori so ostali vedno v neklih določenih mejah. A tedaj — njeno pismo, njena izpoved, me je upravičeno presenetila. Obudila je stare spomine, stara nasprotja...

A kaj spomini! Kaj nasprotja! V tistem hipu sem še z večjo nestrpnostjo zahrepenela po njej... Zunaj je počivala snežena pokrajina, a v moji sobi je bilo toplo. V peči je prijetno prasketal

Indijska goba

Indijska goba je znana tudi pod drugimi imeni: pri nas jo poznamo najbolj kot japonsko gobo ali kombušo. Izraz goba strokovno ni pravilen, je pa umiljiv, ker je kombuša res podobna gobi. V resnici gre za maso zraščene bakterije, med katere zaidejo včasih še razne kvasnice. Te bakterije niso nič drugega kot vrsta očetnih glivic, znanih v klasifikaciji bakterij pod imenom *Bacterium xylinum*. Popsane so bile že pred 70 leti. Zanje je značilna rast v obliki kožic ali cumjastim gobam podobnih kosmičev; ker razen sladkorjev koristno uporabljajo tudi zračni kisik, najbolj uspevajo na površinah naravnih sladkih ali pa umetno oslajenih tekočin.

Kombuša deloma predela s svojimi encimi sladkorje v alkohol in ogljikov dvokis, če pa nismo dovolj oprezni, preide ostali alkohol v očetno kislino; ne smemo pozabiti, da je kombuša očetna bakterija. Vzoredno se razvija drugo kvašenje, in sicer preide del sladkorjev v tako imenovano glukonsko kislino. Njen okus je prijetno kisel in spominja na citronovo kislino. Ime kombuša je od glivice prešlo na tekočino, ki jo glivica prekvasi. Glede na povedano vsebuje fermentirana kombuša nekaj malega alkohola, ogljikove kisline in pri pravilnem negovanju precej glukonske kisline. Če je tekočina predolgo pod glivo, nastane precej očetne kisline.

Važno je, da čaja ne pustimo predolgo pod glivično maso, ker s tem ustvarimo ugodne pogoje za očetno vrenje. Pravilno je, da kombušo po 4 do 5 dnevih odlijemo v steklenico, kjer ostane dalj časa. Tam se vrenje nadaljuje s tvorbo glukonske kisline, alkohola in ogljikovega dvokisa.

Kombuša je zlasti znana v Aziji povsod tam, kjer je čaj vsakdanja pijača, a je v vročini in obliki hladne kombuše vabljivejša. Mnogo kombuše popijejo v Rusiji. K nam je prišla pred približno dvema letoma in je postala nekakšna modna pijača tistih, ki so dovezetni za stvari, o katerih se malo ve. Radi posegajo po njej bolehaloči za to ali ono boleznijo ali pa takšni, ki se sicer slabo počutijo in so od prijateljev slišali, da lahko od kombuše pričakujejo preobrat v zdravljenju svojih težav. Drugi zopet cenijo čvrstost svojega zdravja in jo želijo ohraniti v pozno starost.

Zaradi tega je razumljivo, da vse prijatelje kombuše zanima, koliko je resnice glede čudovitih lastnosti, ki jih tej pijači pripisujemo. Povsem neosnovano bi bilo podcenjevati koristnost uživanja kombuše. Vendar pa je prav tako nesmiselno, pričakovati od te pijače čudovitih zdravilnih učinkov pri težji bolezni. Narava ni dostopna za take cenene kupčije. Kakih vitaminov v kombuši ni toliko, da bi bila po tej plati nekaj posebnega in edinstvenega. C vitamina je v sadju mnogo več, a v kombušinem čaju med vrenjem prav gotovo ne nastane. Pač pa motna kombuša vsebuje nekaj razpršenih

posamičnih glivic, za katere je znano, da vsebujejo vitamine skupine B. Potemtakem utegne kombuša koristiti samo prijateljem belega kruha in sladkarij, ker pomaga presnavljati sladkorje in škrob.

Kemična sestava glivic je predmet vedno globljih znanstvenih raziskavanj. Zlasti tisto, kar izločajo glivice pri svoji rasti, je po odkritju penicilina povzročilo prelomnico v načinu zdravljenja mnogih bolezni. Pri kombuši sicer še nismo odkrili nič podobnega penicilinu, vendar pa izloča nekatere fermente, ki so skupni za svet bakterij, pa tudi za človeka. Nepridnemu življenju divlizaranega človeka lahko samo koristi uživanje živih fermentov, kajti na ognju pripravljena hrana jih nima. Učinek glukonske kisline znanstveno še ni raziskan. Trditve o ugodnih učinkih te pijače pri zdravljenju jetke, popnenju žil (ki pravzaprav sploh ni bolezen, marveč naraven proces) itd. nujno ostajajo v mejah domnevanj brez znanstvene potrditve. Marsiško misli drugače, pa mu koristi že upanje v zdravlilnost kombuše.

Ni nujno, da pripravljamo kombušo na ruskem čaju. Vsekakor izkoristi gliva črnelovino v tem čaju kot hrano, obenem pa ta snov tudi skrbi za čistost glivične rasti. S pridom lahko uporabimo različna druga želišča, n. pr. špek, meto, lučnik, robido, meliso in podobno. Zdravilne snovi teh želišč ob pripravi kombuše prav nič ne izgubijo svoje učinkovitosti. Ta pijača rabi seveda sladkor in s saharinom glivic ne moremo prelisčiti. (Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

Letos imajo bele bluze, ki jih nosimo h kostumom, velike ovratnike, pentlje in so ohlapne

Obleke, eno in dvodelne, kakor tudi kostumi imajo letos okrogel ovratnik,

»Imela bom hčerko,« sem vedno govorila Vidi. (Takrat sva bili še mladi. Službovali sva na prvem učiteljskem mestu.) »In punčka bo imela črne lase, nosila bo sinje modro krilce...« sem v smehu razlagala.

»A jaz bom imela sinčka,« se je smejala Vida. »Ime mu bo Bojan, pa naj bo imel črne ali plave lase, naj bo nosil bele ali pa sive hlačke, eno bo poglavitno: rad me bo imel...«

Povesila sem roke, nemočno obvisela na stolu. V naročju mi je sedela punčka. Imela je črne lase in sinje modro krilo, bila je prav taka iz mojih sanj... In vendar ne čisto »taka«... Ni se smejala, ni jokala, niti se stiskala k meni, ni klicala mama... Neumno! Več kot neumno!

Položila sem punčko na divan. Predstavljala bo vendar blazino, lepo okrasno blazino in nič več.

»Moja ljuba Vidka, hvala!« sem rekla. »Večjega veselja mi nisi mogla napraviti...« Zasmejala sem se, četudi prisiljeno.

Odšla sem v kuhinjo, da bi pripravila posodo. »Prižgi radio!« sem zaklicala Vidi.

Godba je zaigrala. Oglasili so se nežni otroški glasovi:

»Kako si lepo, novoletno drevo! Dedek Mraz je povezal...«

Iz rok mi je padla skodelica. Razletela se je na drobne koščke. Ura je bila eno po polnoči. Zunaj je bilo slišati vriskanje ljudi. Stopila sem k oknu, razprla zavese, da bi videla v noč. V luninem svitu se je bleščala snežena odeja, na dvorišču so ležale pozabljenе sanke. Kdo ve, kdo jih je pozabil... Morda sosedov Jurček... Kolarjeva Nevena... Zaprla sem oči, z naglo kretinjo pa obrisala solzo. Hitela sem v sobo in na pragu presenečeno obstala. Vida je stala obrnjena v steno in ramena so ji drhtela...

Pomorščaki-ladjedelci pri Obalni plovlbi Koper

Da bi normalizirali stanje lokalnega potniškega pomorskega prometa vsaj do neke mere in da bi se izognili dragemu remontu motornega čolna v preobremenjeni piranski ladjedelnici, so se člani kolektiva »Obalne plovbe Koper« lotili zahtevnega remonta z lastnimi silami. Delavci male remontne delavnice v Izoli, ki jo je odprlo podjetje šele pred dvema mesecema, so skupno s posadko čolna sprejeli obvezo, da bodo na navozu izloškega podjetja »Riba« izvršili na čolnu vsa popravila in ga v najkrajšem času usposobili za plovlbo.

Kljub številnim težavam je uspelo podjetnemu kolektivu s čvrsto voljo in vztrajnim delom opraviti vsa zahtevna dela v rekordnem času štirinajstih dni. Če omenimo še znatni prihranek sredstev, je podvig mladega kolektiva zares hvale vreden.

S tem uspehom in s številnimi dosedanjimi popravili in preureditvami na ladjah »Obalne plov-

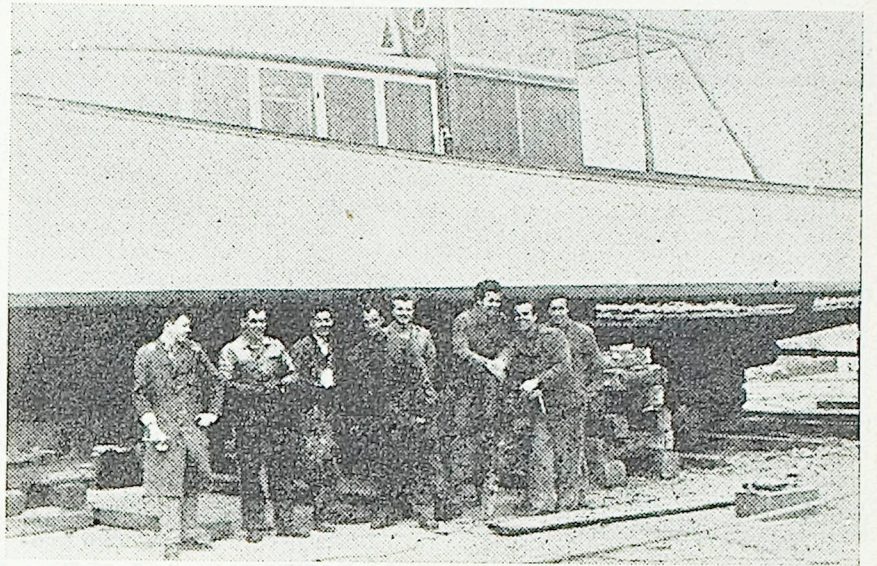
Avtoput »Bratstvo - jedinstvo«

Glavni štab mladinskih delovnih brigad, ki ima svoj sedež v Nišu, je začel izdajati informativni bilten, v katerem so razni članki o pripravah za začetek dela mladinskih delovnih brigad pri gradnji ceste Bratstva in enotnosti. Tako povzemamo iz druge številke biltena, da bo letos razpisanih še več nagrad in pohval za najboljše graditelje, da je zdravstvena služba že pripravila vso potrebno za nemočno in hitro delo v mladinskih naseljih ter na deloviščih, da so z uspehom začeli seminarji za vodilne funkcionarje mladinskih delovnih brigad ter da je tudi vse pripravljeno za kulturnoprosvetno izobraževanje in razvedrilo brigadirjev.

be Koper« je popolnoma upravičila svoj obstoj tudi remontna delavnica tega podjetja. Ugotovitev, da so v dveh mesecih pripravili podjetju štiri in pol milijona dinarjev na remontih oz. vzdrževanju ladij, pač zgovorno ilustrira to trditev.

Motorni čoln »PINO TOMAŽIČ« je minuli teden že zdrsel z navozu in požrtvovalna tričlanska posadka je dala z največjim ponosom »pomlajeni« čoln na razpolago številnim potnikom, ki prečkajo dan za dnem na njegovem krovu koprski zaliv.

Bb

Delovni kolektiv remontne delavnice Obalne plovbe Koper pod m/č »Pino Tomažič«, ko so ga popravljali v Izoli

VSE OKROG

LADJEDELNIŠTVO 1958

Po objavljeni statistiki je svet v preteklem letu gradil in naročil 2297 ladij s 46.623.997 tonami. Jugoslavija je med prizadetimi državami na dvanajstem mestu, in to s 70 ladjami in 934.540 BRT. Naše ladjedelnice so prevzele naslednja naročila: 6 linijskih ladij z 39.000 t, 49 tramerjev s 569.140 t, 3 ladje za razsutni tovor s 55.200 t in 12 tankerjev z 271.200 tonami nosilnosti.

Prvačili sta lani v ladjedelnstvu Zahodna Nemčija in Velika Britanija z naročili nad 7 milijonov BRT, slede jima Japonska s 6 milijoni, Švedska s 4 milijoni, Norveška in Italija z 2 milijonoma, Danska in Španija z več kot milijon BRT. Poleg Švedske, Nizozemske in Španije je naša država edina, ki je v preteklem letu gradnja ladij povečala, vse ostale pomorske države so jo znižale. O Sovjetski zvezi in Kitajski statistika molči.

POMORSKI PROMET V KOPRU V MESECU FEBRUARJU

V mesecu februarju je prispelo v koprsko pristanišče 132 ladij s 14.716 NRT. Skupno so te ladje pripeljale in odpeljale 3309 ton blaga, od tega 931 ton v uvozu in 250 ton v izvozu. Blago v uvozu je bilo južno sadje in rožičeva moka, v izvozu pa les. V istem mesecu je znašal potniški promet 5573 prispelih in odpotovalih potnikov.

kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 13. marca priplula v Hampton Roads v ZDA, kjer manipulira s tovorom.

P/l »DUBROVNIK« je 12. marca odplula iz Amsterdama s tovorom za Reko, kamor prispe 27. marca.

M/l »GORENJSKA« je 28. februarja priplula v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v popravilu.

P/l »GORICA« je 16. marca odplula iz Splita.

P/l »LJUBLJANA« je 28. februarja priplula v Pulj, kjer je v ladjedelnici »Uljanik« v popravilu v suhem doku.

M/l »MARTIN KRPAN« je 11. marca odplula iz Aleksandrije za Benetke in Trst, od tam pa na Reko.

P/l »NERETVA« je 12. marca priplula v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v rednem popravilu.

P/l »POHORJE« je 16. marca odplula iz Buenos Airesa s tovorom za Kontinent.

P/l »ROG« je 16. marca priplula v Rotterdam, kjer manipulira s tovorom.

P/l »ZELENGORA« je 16. marca priplula v Split, kjer razklada tovor.

OBALNA PLOVBA KOPER

M/lj »LABOR« je izplovil 17. 3. iz Barija za Beyruth.

M/lj »STRUNJAN« je 18. 3. nato-varjala v Koromačnu za Koper.

M/lj »SEŽANA« je 17. 3. izplula iz Reke v Patras.

M/lj »SAVINJA« je v popravilu v ladjedelnici na Cresu.

M/lj »DEVIN« je 17. 3. iztovarjala na Reki.

M/lj »RASICA« je izplula iz Izole v Mali Lošinj.

Med mladino raste zanimanje za morje

Minuli teden so zborovali v Koprju člani koprške podružnice Kluba pomorščakov LRS. Občnemu zboru so prisostvovali predstavniki krajevnih oblasti in množičnih organizacij, med njimi predsednik in podpredsednik Občinskega ljudskega odbora Koper Miran Bertok ter Marko Rainer, nadalje sekretar Občinskega komiteja ZKS Karel Štrukelj, zastopnik Občinskega odbora SZDL Leopold Caharija in podpredsednik glavnega odbora Kluba pomorščakov LRS Anton Lenarčič. Iz poročila dosedanjega odbora, katerega je podal predsednik inž. Roman Čelik, je bilo moč zaključiti, da je koprška podružnica šele v zadnjih mesecih začela opravljati svojo pomembno vlogo. Lani je z raznimi predavanji in izletmi razširila svoje delovanje ne samo med starejše ljubitelje morja, pač pa tudi med mladino. Z načrtnim širjenjem pomorske

miselnosti je klub dobil tesne stike s šolami in je na svojem teritorialnem področju uspel privabiti tudi gospodarske organizacije, da mu posvečajo vso pozornost. Na občnem zboru so sklenili ustanoviti mladinsko sekcijo in sekcijo za zbiranje slovenskih pomorskih izrazov zato, da bo moč izdelati slovensko pomorsko terminologijo. Letos bo Klub pomorščakov priredil več predavanj s področja pomorstva in vrsto izletov ter širil propagandno predvsem med mladino. Na občnem zboru so sklenili, naj bi klub tesno sodeloval z vsemi gospodarskimi organizacijami, ki so neposredno zainteresirane nad pomorskim prometom in življenjem. Zato je izvolil poleg upravnega odbora še širši plenum, katerega naloga bo vzbuditi med Slovenci večje zanimanje za morje in njegove lepote.

O nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč

V prejšnji številki »Slovenskega Jadrana« je bilo govora o nacionalizaciji stanovanjskih zgradb oz. posameznih stanovanj kot posameznih delov zgradb. Tokrat bomo skušali kolikor mogoče pregledno prikazati kako je z nacionalizacijo poslovnih zgradb in poslovnih prostorov.

S tem v zvezi pa moramo kajpak predvsem ugotoviti kaj Zakon o nacionalizaciji sploh šteje za poslovno zgradbo ali poslovni prostor. Po 28. členu tega zakona so predmet nacionalizacije vse poslovne zgradbe v državljanski lastni, ki so namenjene za gospodarske, upravne, prosvetne, kulturne, zdravstvene, socialne in druge podobne dejavnosti. Po 69. členu pa se ne štejejo za poslovne zgradbe tiste zgradbe, ki so bile prej stanovanjske hiše, pa se začasno uporabljajo za prosvetne, kulturne, zdravstvene, socialne ali upravne dejavnosti (torej ne tudi za gospodarske dejavnosti), ki pa kot družinske hiše sicer ne bi bile nacionalizirane. Za poslovni prostor pa se šteje, ne glede na to, ali je v poslovnih zgradbi ali stanovanjski hiši, eden ali več prostorov, ki so namenjeni za poslovno dejavnost posameznega uporabnika, ki so praviloma gradbena celota in imajo poseben glavni vhod.

Osnovno načelo, ki ga vsebuje Zakon o nacionalizaciji glede poslovnih prostorov in zgradb je, da so nacionalizirane vse poslovne zgradbe in vsi poslovni prostori v državljanski lastni, ne glede na velikost zgradbe ali stanovanjske hiše, v kateri se poslovni prostor nahaja in ne glede na velikost poslovnega prostora. Le če lastnik poslovno zgradbo ali prostor uporablja sam, ker se ukvarja z obrtno ali kakšno drugo dovoljeno zasebno dejavnostjo in če poslovna zgradba ali poslovni prostor po svoji zmožljivosti ustreza tej njegovi dejavnosti (da n. pr. ni večji kot ga potrebuje), le v tem primeru takšen poslovni pro-

stor ali poslovna zgradba ostane na lastnikovo zahtevo njegova last. Nacionalizirana je torej tudi tista poslovna zgradba, oz. tisti poslovni prostor, ki ga lastnik sicer sam uporablja, ki pa je po svoji zmožljivosti zanj prevelik. Zakon ne predvideva možnosti, da bi se nek poslovni prostor lahko samo delno, v presežku, nacionaliziral. Pač pa ostane na lastnikovo zahtevo v nacionalizirani poslovni zgradbi, ki ima več poslovnih prostorov (n. pr. lokalov), njegova last tisti poslovni prostor, ki ga sam uporablja, v kolikor po svoji zmožljivosti odgovarja njegovi dejavnosti.

Izjema od zgoraj navedenega pravila velja tudi za zgradbe družbenih organizacij in drugih društev državljanov, ki jih le-ti uporabljajo za dejavnosti, za katere so ustanovljeni in so določene v njihovih pravilih, ki jih je potrdil pristojni organ. (N. pr. domovi »Partizana«, kulturni domovi itd.) Te zgradbe niso nacionalizirane.

Prav tako Zakon posebej poudarja, da njegove določbe ne veljajo za zgradbe in prostore, ki jih uporabljajo verske skupnosti za svojo versko dejavnost. Razumljivo pa je, da ta izjema ne velja za stanovanjske hiše in za poslovne prostore, ki ne služijo verski dejavnosti, čeprav so cerkvena last.

Iz navedenega sledi, da v bodoče nihče ne bo mogel imeti v lasti poslovne zgradbe ali poslovnega prostora, ki ga sam ne bi uporabljal in ki bi ga ali dajal v najem, ali pa puščal neizkoriščenega. V skladu z Zakonom o nacionalizaciji tudi določa, da poslovni prostor in prostor, ki jih je državljan obdržal v lasti, ker jih sam uporablja, ne more in ne sme edtujiti (prodati, podariti in pd.). Pač pa jih lahko podedujejo njegovi zakoniti dediči, toda le pod pogojem, da jim služijo za njihovo dovoljeno dejavnost. Če in ko pa takšne poslovne zgradbe ali poslovni prostori ne-

brezbržnosti pri vodilnem kadru tega podjetja.

UO je skrajno formalno reševal svoje naloge. Vse sklepe so sprejemali nekritično in s površno obdelanimi podatki. Ni dokumentacije za investicije, nobenega gospodarskega plana nima, ni nobenega pravičnega planiranja. Na vseh sejah UO so reševali največ osebna vprašanja.

Vse to je privedlo do govoric o izgubah v podjetju, tako da je komisija morala najprej preveriti gospodarsko poslovanje. Poslovne izgube za januar letos ni mogla ugotoviti, ker v podjetju ni še nobene finančne knjigizbe za letos, čeprav imajo od decembra lani dva računovodja. Za lansko leto pa po sedanjih podatkih ni opaziti izgube. Komisija je zaključila, da so bile vse govore o primanjkljajih namerno splošne, da bi pristojne organe opozorile na glavna vprašanja, ki so nastala zaradi napak vodilnega kadra.

Podjetje kaže nerazumljive razlike med blagom v skladišču in podatki v finančnem knjigovodstvu. Imajo za 9 milijonov skladiščnega primanjkljaja in za 8 milijonov skladiščnega viška. Negativne razlike pa je za 993.531 din! Kdo bo povedal, zakaj?

Biseri Jugoslavije

Turistična zveza v Mariboru je te dni izdala novo številko ilustrirane revije za propagando turizma in gospodarstva z naslovom »Biseri Jugoslavije«. V tej številki je objavljenih več kot 100 pokrajinskih slik in vrsta informativnih turističnih člankov predvsem o naravnih, zgodovinskih in kulturnih lepotah Štajerske in Prekmurja. Objavljenih je tudi več sestavkov, ki seznanijo delovnega človeka z možnostmi cenene in udobne letovanja v raznih krajih naše države.

Ne knjigovodstvo ne skladišče je ne moreta opravičiti. Blagovno knjigovodstvo knjiži šele lanski september. Skladiščna kartoteka je v zaostanku in nezaključena. Inventarnega popisa ni niti za 1957. leto. Embalaža kaže strahovito neurejeno poslovanje. Stanje embalaže ni zaključeno za več let nazaj, saj so evidenco za leto 1957 zaključili šele pred 14 dnevi. Vzrok temu so pogoste zamenjave osebja brez vsake primopredaje. Dejstvo je, da je moralo samo Jugopetrolu plačati podjetje 990.000 din nevrnjene embalaže. Kdo bo pojasnil, kam so jo zamešali?

Vse poslovalnice na drobno imajo še vedno primanjkljaje in nedopustno brezvestno finansiranje. Komerčna služba je nezadovoljivo zasledena. Nabavljali so slabo idočo blago in tudi nekurantno, da so mu morali znižati ceno za 80 %, pa še vedno ni slo v prodajo. Razlika v znižanju cene znaša 2.700.000 din, ki jo trpi podjetje.

Lani je bilo podjetje reorganizirano. Odpadla je prodaja industrijskega blaga, ki ga je prevzel Hermes. Vendar se kljub temu stanje ni bistveno popravilo. 1957. leta je imelo podjetje 35 zaposlenih. Takrat so bili samo grostično podjetje. Zdaj pa imajo samo za grostično poslovanje zaposlenih 49 ljudi, čeprav kaže grostišno poslovanje tendenco padanja iz leta v leto. Zanimivo je, da so se dohodki na enega zaposlenega povečali od februarja lani na januar letos za 36 %, upravičeno pa bi se smeli samo za 8-10 %. Se manj opravičila pa najdemo ob dejstvu, da je promet padel, enako pa tudi delovna storilnost.

Vzgoja kadra je bila skrajno pomanjkljiva. Vsa odgovornost in odločanje se je skoncentriralo na nekaj vodilnih članov podjetja, ostali so bili privrasci brez odgovornosti in samostojnosti.

Odnosi v podjetju so bili kaj hud. Glavni računovodja je prihajal v službo ob poljubnem času. Potegnil je 31.000 din plače pri podjetju, zraven pa še 20.000 din honorarja pri Hermesu in Kinu Svoboda. Tako stanje v podjetju je toleriral več let, ne da bi kakorkoli spremenil stanje. Novi računovodja pa tudi še ni ničesar ukrenil.

Predsednik UO ima neporavnane osebne obveznosti do podjetja v znesku 600.000 din. Nastale so brez odobritve UO ali kogarkoli! Skladiščnik, ki sam prizna v osebno breme primanjkljaj 36.000 din in ki je zakrivil v precejšnji meri obupno stanje pri evidenci embalaže, je bil premeščen na boljši položaj v podjetju. Član DS je razbil avto, račun za 57.000 din pa je poravnalo podjetje.

Celotno gospodarsko stanje kaže, da podjetje za lansko leto ne bo imelo izgube in tudi letos bo lahko izvozilo, če se bo potrudilo, vendar zaradi nediscipline in neodgovornosti vodstva ni v najlepšem položaju.

Navedli smo le nekaj nepravilnosti. Komisija pa je našla še kup drugih manjših in večjih pomanjkljivosti. Predlagala je, naj se premesti ali odpusti vodilno osebje, ki je stanje zagrešilo. Napraviti bo potrebno revizijo delovne sile. Pognati bodo morali iz podjetja nediscipliniranost, dvigniti delovno storilnost.

MAKS SMRDELJ

TUJE LADJE V KOPRSKEM PRISTANIŠČU

V mesecu februarju so se mu-dile v koprskem pristanišču štiri tuje ladje:

od 12. II. do 13. II. izraelska ladja »GEFFEN« iz Haije (3600 BRT), odpeljala je 250 ton lesa za Izrael;

od 16. II. do 17. II. nemška ladja »THERESE HORN« iz Hamburga (428 BRT), pripeljala je 104 tone banan iz Etiopije;

od 19. II. do 20. II. nemška ladja »GRIMM« iz Hamburga (865 BRT), pripeljala je 402 toni pomaranč iz Barcelone;

od 24. II. do 25. II. grška ladja »EMANOEL« (249 BRT), pripeljala je 100 ton rožičeve meke iz Grčije.

Dr. S. Polič

Kino

KOPER — 20. in 22. marca angleški film cinemascope INTERPOL; 23. in 24. marca angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM; 25. in 26. marca ameriški film OBSOJENI.

VALDOLTRA — 20. marca francoski barvni film PUSTOLOVSCINE ARSENA LUPENA; 23. marca francoski film GERVAISE.

IZOLA — 20. marca italijanski film BELE NOCI; 21. in 22. marca angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM; 23. in 24. marca poljski film EROICA; 25. in 26. marca italijanski film MOZJE IN VOLKOVI.

PIRAN — 20. in 21. marca ameriški barvni film cinemascope NEZNANEC JE PRIŠEL; 22. marca ameriški barvni film OVERLAND PACIFIC; 23. marca ameriški barvni film SIN ALI BABE; 24. in 25. marca angleški film cinemascope INTERPOL; 26. in 27. marca mehiški barvni film UPOR OBESENIH.

PORTOROŽ — 20. marca angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM; 21. marca ameriški barvni film OVERLAND PACIFIC; 22. marca ameriški barvni film cinemascope NEZNANEC JE PRIŠEL; 23. in 26. marca angleški film cinemascope INTERPOL; 24. marca ameriški barvni film SIN ALI BABE; 25. marca mehiški barvni film UPOR OBESENIH.

SEČOVLJE — 21. marca jugoslovanski film KRVAVA SRAJCA; 22. marca poljski film EROICA.

SMARJE — 21. marca poljski film EROICA; 22. marca ameriški film OBSOJENI; 25. marca ameriški film UPORNIK.

SKOFIJE — 21. marca italijanski film BELE NOCI; 25. marca italijanski film HRABROST.

DEKANI — 21. marca italijanski film HRABROST; 22. marca italijanski film BELE NOCI.

POSTOJNA — 21. in 22. marca jugoslovanski film EDINI IZHOD; 24. in 25. marca francoski film OČKA, MAMICA, MOJA ZENA IN JAZ; 26. in 27. marca italijanski film HRABROST.

SEŽANA — 21. in 22. marca francoski film CRNI ODISEJ; 24. in 25. marca jugoslovanski film MALE STVARI; 26. in 27. marca indijski film AVARA.

Mali oglasi

KUPIM motorno kolo od 150 ccm do 350 ccm v odličnem stanju. Zaželena VESPA ali LAMBRETTA. Ponudbe z opisom na naslov Sušteršič Anton, Tržaška 88, Ljubljana.

ZAMENJAM dvosobno komfortno stanovanje v Izoli, Smareljeva ulica 13/I za enako v Kopru.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove ter rabljene, Vam nudi trdka MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Poišljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

RAZPIS

Komisija za razpis delovnih mest pri Mestni hranilnici Izola — Koper razpisuje naslednja delovna mesta:

1. RAČUNOVODJE s popolno srednjo šolo in 5 let prakse,
2. LIKVIDATORJA s popolno srednjo šolo, lahko začetnik.

Barba Vane pravi...

Drejel sem takole obvestilo: »Dragi barba Vane! Prosim Te, pridi v Portorož in pogled kakšno škodo delajo pametnjakoviči po naselju. Pulijo in odstranjujejo zimzelena drevje in nasajajo listnato, da ne govorim o »ravnih linijah«, v kateri drevje sadijo. To vsekakor ne bo podaljšalo sezone, prav gotovo pa bo pripravilo bridko razočaranje zlasti tistim obiskovalcem našega letovišča s Severa Evrope, ki posebno ljubijo zimzelena drevja. Pomagaj, če moreš! Portorožan.« Za zdaj še nisem utegnil, bom pa pogledal v kratkem tjakaj, da bom lahko prijateljem, ki se za to zanimajo, o zadevi poročal. Kaj več pa koj zdaj res ne morem storiti — v kolikor ne bo kdo drug pojasnil?

Pred dnevi so me napadli kmetje v oštariji, da sicer rad pijem njihovo vino, da pa o kmetijstvu sicer molčim kot riba. Sram me je bilo priznati, da sem o tem vprašanju bolj slabo poučen, pa sem jo zato mahnil v oddaljeno vas, da poiščem upravnika zadruge in kmetijskega tehnika, da bi me nekotično poučila o problemu. Ne bi rad namreč zardeval, kadar bo pogovor nanese na to

KOPER DOBIL FOTOKLUB

Pravzaprav je skoraj nerazumljivo, da Koper, kjer tako živahno utripuje življenje, vse doslej ni premogel organizirane fotoamaterske dejavnosti. Koliko so koprski amaterji pogrešali organizacijo, ki bi jim omogočila, da se strokovno izpopolnjujejo in sodelujejo pri dokumentiranju dogodkov iz življenja našega mesta ter naravnih lepote naše obale, nam je pokazal že prvi poziv, na katerega se jih je odzvalo nad 25 tovarišev. Ti so se v torek sestali in izvolili vodstvo kluba. Prepričani smo, da se jim bodo pridružili še mnogi drugi, ki jih veseli fotografija. so

Učiteljske v Kopru vabi svoje bivše dijake na proslavo Dneva učiteljskega, ki bo v soboto, 21. marca ob 18. uri v osnovni šoli v Kopru.

Radio KOPER

NEDELJA, 22. marca
8.00 Kmetijska oddaja: »Sklepanje pogodb v poljedelstvu in živinoreji v Goriškem okraju — Pogovor med agronomom in Drejo« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: »Delovni dan rudarja Mirka Knapa« — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 »Za našo vas« — 14.15 15 veselih minut — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.10 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 23. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Športna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Dopolnilni poročajo.

TOREK, 24. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odlomki iz oper — 14.20 Sola in življenje: »Pokaži, kaj znaš« (Tekmovanje med učenci prve in druge osnovne šole v Kopru) — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

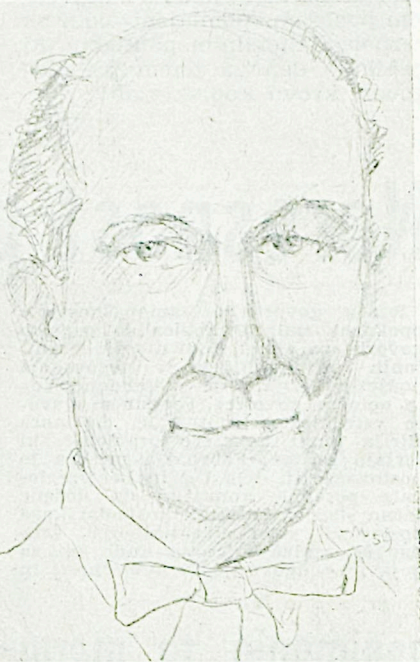
SREDA, 25. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Narodni odmevi.

ČETRTEK, 26. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetij-

ska univerza — 13.50 Vesele skladbe — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Pred mikrofonom predsednik OLO Nova Gorica Karmelo Budihna« — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 27. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Odvečna delovna sila in razvoj uslužnostne obrti« — 14.40 Poje zbor Slovenske filharmonije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.40 ob 40. obletnici KPJ.

SOBOTA, 28. marca
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzorje — 14.40 Operetna glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Dalmatinske popevke.

Požrtvovalni gledališki dramski igralec-amater Milan Pirnat se razen pomembne vloge Matije Gubca v Kreftovi »Veliki puntariji«, ki jo bo letos poleti uprizorilo koprsko delavsko prosvetno društvo Svoboda, pripravlja tudi na vodilno vlogo Terillaca v Hennequinovi veseligrigi »Sladkosti rodbinskega življenja«. To komedijo bo uprizorila kulturno-prosvetna skupina sindikalne podružnice ČZP Primorski tisk v nedeljo, 22. marca, ob 19. uri v Zadrudnem domu v Bertokih.

Komisija za delovna razmerja pri trgovskem podjetju

»MAVRICA«

v Izoli razpisuje naslednja delovna mesta:

1. POSLOVODJA-kinja manufakturne trgovine
2. ARANŽER — DEKORATER
3. BLAGOVNI KNJIGOVODJA-kinja

Pogoji pod 1 in 2: visokokvalificirani delavec v stroki ali kvalificiran z večletno prakso.

Pogoj pod 3: srednja strokovna izobrazba in 2-letna praksa v stroki ali nižja strokovna izobrazba z večletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja pošljite upravi podjetja.

Nastop službe 1. aprila 1959 ali po dogovoru.

hudo pritožuje čez napol znane nepridiprave, ki ji iz vinograda kolje ruvajo in ga za kurjavo rabijo. Spravijo se pa kot nalašč prav k njej kot najslabotnejši in najbolj sami sebi prepuščeni ženi v vasi. Saj, dokler bo še Ančka muha imela kaj stebrov okoli bajte, toliko časa ne bo zeblo teh vaških hudob in lenob. Na koncu pa pravi v svojem pisanju:

»Sedaj pa še voščilo vsem tajnim obiskovalcem in kurjačem mojega vrtnega lesa. Vsakemu rokovnjaču, ki stika po tujih vrtovih, želim veliko bogastva. Želim, da bi postal lastnik velike dežele, ki naj šteje sto mest, vsako mesto tisoč ulic, vsaka ulica sto hiš, vsaka hiša sto stanovanj, vsako stanovanje deset postelj. Na vsaki postelji naj leži samo po eno noč, v kateri naj mu dela družbo deset tisoč stenic!«

Brrrrrr... Še dobro, da je na svetu tudi Flit in DDT. Svetujem vsem prizadetim, da ga hitro nabavijo in stalno nosijo pri sebi, ker se utegne zgoditi, da se po kakšnem nesrečnem čudežu želja okradene le uresniči.

Pustimo jih, naj prizadeti premišlujejo o svoji pokori, mi pa se v dobri volji poslovimo za danes in si recimo na veselo svidenje prihodnji teden!

Vaš Vane

Razpored cepljenja otrok v koprski občini

Zdravstveni dom Koper obvešča starše, da se bo pričelo cepljenje otrok proti kozam in davici na območju občine Koper po naslednjem razporedu:

I. Koper:

- a) revakcinacija proti kozam šolarjev I. in VIII. razreda I. Osnovne šole Koper bo 20. 3. od 8. do 11. ure v prostorih šole, šolarjev I. in VIII. razreda II. Osnovne šole Koper bo 21. 3. od 8. do 11. ure v prostorih šole, šolarjev I. razreda Italijanske osnovne šole Koper, I. razreda osnovne šole Smedela in IV. razreda Italijanske gimnazije Koper bo 23. 3. od 8. do 9. ure v šolski ambulanti Zdravstvenega doma Koper,
 - b) cepljenje predšolskih, kakor tudi šolskih otrok proti davici bo za mesto Koper in bližnje okolice v otroški ambulanti Zdravstvenega doma Koper v dneh 20., 21., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 30., 31. marca in 1. aprila, vsak dan od 14. do 18. ure.
- II. cepljenje na podeželju bo: v Gažonu 20. 3. od 7. do 9. ure v osnovni šoli, v Šmarjah 20. 3. od 10. do 12.30 ure v osnovni šoli, v Krkavčah 20. 3. od 14. do 15. ure v otroškem vrtcu, v Pučah 20. 3. od 15.30 do 16. ure v osnovni šoli, v Kostaboni 20. 3. od 17. do 18. ure v osnovni šoli, v Pomjanu 20. 3. od 18.15 do 19. ure v osnovni šoli, v Borštu 20. 3. od 14. do 16. ure v osnovni šoli, v Truškah 20. 3. od 16.30 do 17.30 v osnovni šoli, v Marezigah 20. 3. od 18. do 20. ure, v osnovni šoli, v Vanganelu 21. 3. od 14. do 16. ure v osnovni šoli, v Pridvoru 21. 3. od 16.30 do 18.30 v osnovni šoli, v Pobegih 23. 3. od 14. do 16. ure

v Zadrudnem domu, v Pradah 23. 3. od 16.30 do 20. ure v Slovenski osnovni šoli, v Valdoltri 26. 3. od 14. do 18. ure v bolnici Valdoltra, v Kolombanu 27. 3. od 14. do 18. ure v osnovni šoli, v Božičih 23. 3. od 14. do 18. ure v osnovni šoli, v Skofijah 30. in 31. 3. od 14. do 18. ure v šoli, v Crnotičah 20. 3. od 15. do 16. ure v šoli, v Ospu 20. 3. od 16.30 do 17.30 ure v šoli, v Crnem kalu 20. 3. od 18. do 19. ure na Krajevnem uradu, v Dolu pri Hrastovljah 21. 3. od 15. do 16. ure v šoli, v Loki 21. 3. od 16.30 do 17.30 v šoli, v Rižani 21. 3. od 18. do 19. ure v šoli, v Dekanih 23. 3. od 15. do 19. ure v osnovni šoli, v Pregari 20. 3. od 8. do 9. ure v šoli, v Gradnu 20. 3. od 9.30 do 12. ure v šoli, v Hrvojih 21. 3. od 8. do 9. ure v šoli, v Trebešah 21. 3. od 9.30 do 10. ure v bivši šoli, v Sočergji 21. 3. od 10.30 do 12. ure v šoli, v Movažu 23. 3. od 8. do 9. ure v šoli, v Gračišču 23. 3. od 9.30 do 12. ure v šoli.

III. Dne 1. aprila bo v otroški ambulanti ZD Koper cepljenje za vse zamudnike in obenem zadnji dan prvega cepljenja.

IV. Starši, prinesite s seboj potrdila o dosedanjih cepljenjih. Proti staršem, ki ne bi privedli svojih otrok na cepljenje, bo uveden upravno-kazenski postopek na podlagi Temeljnega zakona o prekrških.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo Slovenskega Primorja

Obrtna delavnica

»ZIDAR«

se je preselila iz Muzijeve ulice št. 14 na Calafattijev trg št. 3, Koper.

Vsem cenjenim naročnikom se toplo priporoča za nadaljnja naročila.

Upravni odbor
Obrtnega podjetja

»KRUH« KOPER

razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: ekonomska srednja šola ali njej sorodna šola in petletna praksa.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe 1. maja 1959. Ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev pošljite upravi podjetja »K r u h« Koper do 15. aprila 1959.

Komisija za sklepanje in odpovedi delovnih razmerij pri KGPZ obrat »G r u d a« Sežana razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. GLAVNEGA KNJIGOVODJE s popolno srednjo šolo in najmanj enim letom samostojnega dela v finančnem knjigovodstvu ali z nepopolno srednjo šolo in tremi leti samostojnega dela v finančnem knjigovodstvu.
2. VODJA KLAVNICE z mojstrskim izpitom iz mešarske stroke ali z večletno prakso v vodenju del v klavnici.
3. MESARJA, kvalificiranega, z večletno prakso.

Uprava za vodno gospodarstvo, sekcija za Primorje v Kopru, razpisuje:

1. delovno mesto GRADBENEGA TEHNIKA. Pogoj: srednja tehnična šola in terenska praksa;
2. delovno mesto NADZORNIKA MORSKE SLUŽBE. Pogoj: zidarski mojster ali delovodja, po možnosti poznavalec morja. Služba stalna, plača po uredbi ali dogovoru. Samsko stanovanje preskrbljeno.

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Poraz Sidra v Kopru

V prvem kolu spomladanskega dela primorskega nogometnega prvenstva so dosegli naslednje rezultate: Nova Gorica—Anhovo 6:0, Primorje—Tabor 4:0, Koper—Sidro 3:2, Postojna—Adria 4:1, Branik—Rudar 5:1 in Tolmin—Ilirska Bistrica odložena.

Glavno srečanje tega kola je bilo v Kopru, kjer sta se pomerila domače moštvo in piransko Sidro. Okrog 800 gledalcev je prišlo na igrišče pravzaprav zato, da bi videli, s kakšno razliko bo Koper izgubil. Glede na slabo igranje Koperja z Litijo ter odlične uspehe Pirančanov v prijateljskih tekmah (zlasti v Pulju) kaj drugega res ni bilo pričakovati. Toda Koper je v nedeljo zaigral s tako borbenostjo, da je na mah postavil vse račune na glavo. Njegova zmaga je zaslužena, čeprav bi morda glede na dogodke na igrišču bolj ustrezal neodločen rezultat.

Glede poteka igre res ne bi imeli kaj posebnega napisati, saj je bila to tipična prvenstvena tekma z zelo redkimi lepimi kombi-

nacijami. Pač pa je treba povedati, da je vseh pet golov padlo na dokaj nenavaden način. Redko kje se namreč pripeti, da bi vsi goli padli na tako začetniški način, kakor se je to zgodilo v Kopru. Vzemimo samo prvi gol Pirana, ko je vratar Koperja mirno čakal, da so mu sunili žogo v mrežo, čeprav bi lahko z enim samim korakom rešil povsem nevarno situacijo. Nič boljši ni bil vratar Pirana, ki se je na črti kazenskega prostora metal za žogo, namesto da bi jo z nogo poslal v polje. Tudi drugi trije goli so padli kot posledica začetniških napak ožjih obramb, zlasti pa še vratarjev. Pohvaliti pa moramo oba napada in posamezne krilce.

Vsa druga srečanja prvega kola so se zaključila z visokimi zmagami favoritov. Že prvo kolo je pokazalo, da Nova Gorica bržkone ne bo naletela na resno oviro na poti proti cilju, saj je njen glavni nasprotnik Postojna v igri z Adrio močno razočaral, Tabor pa je s porazom v Ajdovščini povsem izpadel iz konkurence za prvo mesto.

N. Gorica	12	11	1	0	62:15	23
Postojna	12	9	2	1	43:9	20
Tabor	12	7	1	4	31:25	15
Koper	12	7	1	4	27:30	15
Sidro	12	6	2	4	27:13	14
Primorje	12	6	2	4	31:23	14
Tolmin	11	4	4	3	33:23	12
Anhovo	12	4	1	7	20:29	9
Branik	12	3	1	8	17:30	7
Adria	12	3	1	8	19:41	7
Rudar	12	2	1	9	28:46	5
Il. Bistrica	11	0	1	10	12:66	1

V prihodnjem kolu pa bodo na sporedu tale srečanja: v Postojni Postojna—Ilirska Bistrica, v Mirnu Adria—Primorje, v Sežani Tabor—Anhovo, v Novi Gorici Nova Gorica—Branik, v Idriji Rudar—Koper in v Piranu Sidro—Tolmin.

To so nogometaši postojnske gimnazije — primorski srednješolski prvaki v nogometu. V počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ bo v Postojni velik srednješolski nogometni turnir. Na njem bodo sodelovala številna nogometna moštva Primorske in dve enajstoričnici ljubljanskih dijakov.

Priznanje postojnskimi tabornikom

Odred »Kraških viharnikov« iz Postojne je najstarejša taborniška enota v Slovenskem Primorju, ki jo je pred dobrim desetletjem ustanovila skupina navdušenih postojnskih tabornikov z Rudijem Hönom in Dragom Jordanom na čelu. Strani kronike »Kraških viharnikov« so odtlej dalje živo in barvano opisane.

Začetnim uspehom so sledile težave pa spet radost in veselje, potovanja, taborjenja, neprestana borba za nove oblike in vsebino taborniškega življenja ter dela. In v tej nemirni, marljivi in delavni sredini se je leto za leto klenil kolektiv. Spočetka šibak, številčno ozek, danes močan kolektiv, prevzet s tovarištvom, moralo in zgledno voljo do dela.

jam pohvale in priznanja. Postojnskemu odredu so izročili najvišje odlikovanje ZTS, proglasili so ga za »Partizanski taborniški odred«.

V kroniki »Kraških viharnikov« smo prelistali še nekaj strani in tam opazili tudi te besede, zapisane pred letom dni z okorno roko mladega tabornika: »V srcih nas vseh mora biti ena sama želja in cilj, to je da postane OKV v letu 1959 nosilec častnega naslova Partizanski odred.«

Mlademu taborniku in številnim njegovim vrstnikom v »Partizanskem odredu Kraških viharnikov« se je sedaj želja izpolnila. Visoko priznanje eni najmarljivejših društvenih organizacij v Pivški kotlini pa je nedvomno vzradostilo tudi ostale ljudi, ki so bili s taborniki doslej le posredno povezani. In prav zato, ker vemo za vlogo, ki so jo »Kraški viharniki« odigrali v vzgoji naše mladine, se pridružujemo številnim čestitkam z željo, da bi pod praporom Partizanskega odreda tudi v bodoče nadaljevali in še poglobljali in vrstah mladine tovarištvom, medsebojno spoštovanju, ljubezen do dela, do bližnjega in do skupnosti. M. A.

Starosta odreda »Kraških viharnikov« Aleksander Zupanc, ki so ga za zasluge pri razvoju taborništva na Postojnskem odlikovali z zlato značko, sprejema čestitke ob proglasitvi organizacije za Partizanski odred.

Poznavalci taborništva pripovedujejo, da so »Kraški viharniki«, koderkoli so potovali, taborili in delali, s svojo skromnostjo, živahnostjo in taborniško izurjenostjo vselej in povsod navduševali ljudi. Propagirali so taborništvo, pri tem pa vzgajali tudi sami sebe. V svoje vrste so bili vselej voljni sprejeti vsakogar. Otroke, delavce, dijake, njihove starše, pripadnike JLA, prosvetne delavce, kmečko mladino in ostale. Danes jih je že 234, organizacija pa še nadalje raste, se organizacijsko krepi in v svoje delo kritično vnaša nove oblike dela, zabavnega, vzgojnega, strokovno taborniškega, kulturnega in telesno-vzgojnega.

Po vsem tem nas vesela vest, ki je prišla prejšnjo nedeljo iz Ljubljane, pravzaprav ni presenetila. Tam so na 8. letni skupščini Zveze tabornikov Slovenije izrekli taborniškimi organizaci-

KONSTITUIRANO NOVÓ VODSTVO OKRAJNE STRELŠKE ZVEZE

V nedeljo, 15. marca, je bila po končanem okrajnem strelskem tekmovanju za »Zlato puščico« seja novoizvoljenega okrajnega strelskega foruma. Za predsednika novega odbora Okrajne strelske zveze so izvolili podpolkovnika JLA Dušana Kneževiča, šefa Vojnega oddelka Koper, za podpredsednika pa podpolkovnika LM Draga Čihaka ter še petčlanski sekretariat.

21. IN 22. MARCA V SEŽANI MEDREPUBLIŠKO SREČANJE TELOVADCEV

V Sežani so v polnem teku priprave za sprejem mladinskih reprezentanc Partizana Slovenije ter Bosne in Hercegovine. Srečanje bo v telovadnem domu v soboto, 21. marca, ob 20. uri in v nedeljo, 22. marca, ob 10. uri. Dočim je sobotna prireditev namenjena domačinom, bodo nedeljskemu srečanju prisostvovali predvsem zunanji gostje. Reprezentanci Slovenije ter Bosne in Hercegovine se bosta pomerili v orodni in talni telovadbi.

S tem bo Sežana že drugič prizorišče medrepubliških srečanj v telovadnih disciplinah. Vsem je namreč še v živem spominu srečanje med reprezentancama Slovenije in Srbije pred dvema letoma. Zato ni čudno, da vlada za sobotno in nedeljsko prireditev veliko zanimanje v vrstah društev Partizan in med vsemi ljubitelji telesne vzgoje. -er

Dober začetek Izole

Iz Trbovelj je prišla razveseljiva novica, da je Izola igrala neodločeno z jesenskim slovenskim nogometnim prvakom Rudarjem. Tekma se je končala neodločeno 1:1.

V prvem polčasu so bili domačini v premoči, ki pa je zaradi malomarne igre niso znali izkoristiti. Kljub enajstim kotom so dosegli le en gol. V drugem polčasu pa se je položaj na igrišču spremenil in Izolani so bili v premoči ter zasluženo izenačili.

Izola je prvo moštvo, ki je vzelo Rudarju na domačem igrišču točko. Uspeh, ki je posledica velike borbenosti in dobre kondicije igralcev, je res nenavaden,

OKRAJNO TEKMOVANJE ZA »ZLATO PUŠČICO«

Minulo nedeljo je bilo v Izoli izbirno okrajno tekmovanje strelskih družin in posameznikov za »Zlato puščico«, ki bo podeljena zmagovalcu na republiškem tekmovanju v Mariboru letos poleti.

Na nedeljskem tekmovanju v okrajnem merilu so nastopile tri strelske družine: »Darko Marušič« iz Izole, »Prime Dušan« iz Kopra in »Četrtri junij« iz Ilirske Bistrice, ter zmagovalci tekmovanja desetih družin postojnske občine. Skupaj je bilo 34 tekmovalcev, izmed katerih se je 7 plasiralo v nadaljnje, republiško tekmovanje v Mariboru. Vrstni red je tale:

1. Krsto Čorkola (Izola), ki je dosegel od 400 možnih 356 točk;
2. Josip Jurčula (SD Izola), od 400 dosegel 353 točk;
3. Andrej Nikoletič (Postojna), dosegel od 400 točk 341;
4. Vojislav Trnjevič (Postojna) prav tako 341 točk;
5. Jože Janež (Postojna) 337 točk;
6. Franc Fakin (Postojna) 335 točk;
7. Lea Pučko (Izola) od 400 možnih 331 točk.

DESET DRUŽIN NA TEKMOVANJU

Na občinskem tekmovanju zračno puško za »Zlato puščico«, ki je bilo prejšnjo nedeljo v Postojni, je nastopilo kar 10 strelskih družin s področja celotne postojnske občine. Tekmovali so ekipno in posamezno, rezultati pa so naslednji:

Ekipno:

1. SD Borec 1237 krogov,
2. SD Center 1220 krogov,
3. SD Gozdar 1174 krogov.

Posamezno:

1. inž. A. Krivec 269 krogov,
2. J. Djusić 259 krogov,
3. S. Gerželj 257 krogov.

V nadaljnja tekmovanja za »Zlato puščico« v okrajnem merilu se je kvalificiralo 15 članov in članic. M. A.

Postojnsko planinsko društvo ima dve planinski koči, in sicer na Nanosu in pionirsko planinsko kočjo na Pečni rebri pri Postojni. Kočo na Pečni rebri so zgradili pred dvema letoma, lani pa so jo s pomočjo okrajne pošte v Postojni, podjetij Elektro Sežana, Radiomehanika in Gozdno gospodarstvo ter s sodelovanjem pripadnikov JLA elektrificirali. Lani je društvo priredilo planinski tabor na Nanosu v počastitev

10. obletnice priključitve Primorske k Jugoslaviji.

V minulem letu so bili delavni tudi odseki. Tako so člani markacijskega oddelka obnovili markacije vseh planinskih poti na področju dejavnosti društva, ki je tudi poskrbelo za ureditev podaljška planinske transverzale mimo kočje Mladika na Pečni rebri na Sveto Trojico, Vremščico do Škocjanskih jam.

Lani so se v društvo vključili

Mladi udeleženci visokogorskega smučarskega tečaja, ki ga je na Nanosu priredilo postojnsko planinsko društvo

Lep uspeh postojnskih planincev

OPOZORILO ZA JOFERJE, KI VOZIJU PRENAGLO

Neki pariški šofer je izumil posebno napravo, ki se pritrudi na brzinomer. Kadar kazalec preskoči dovoljeno varno hitrost, se začne naprava oglašati s svarilnimi zvočnimi znaki, hkrati pa se na števcu pokaže mrtvaška glava

Srednjeveško žito in srebro

Odkrili so ju na Češkoslovaškem. V bližini Brna so ob kopanju neke jame našli na posodo, ki je bila polna starih moravskih srebrnikov iz časa ob prehodu 14. na 15. stoletje. Novci so štirioglati in kovani samo na eni strani. Izšli so iz brnske kovnice. V loncu jih je bilo 3145. Tako

Joey Lesonogec — tako bi lahko rekli papigici na gornji sliki. Po nesreči si je namreč zlomila nožico. Pričela je hirati, ker si je samo z eno tačko le s težavo pomagala. Njen gospodar, Londončan Robert J. Kelley, se je končno domislil in Joeyu pritrnil lično izrezljano leseno nožico. Živalica si je kaj kmalu opomogla ter že spet žihava in veselo čeblija

bogate zbirke te vrste doslej še niso poznali.

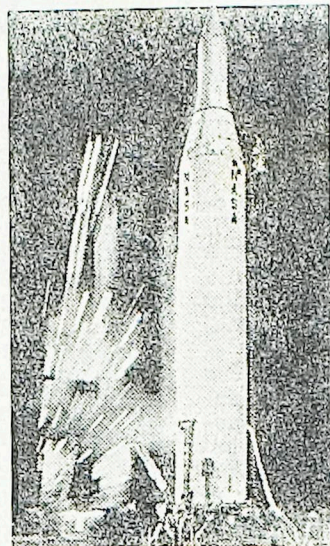
V olomuškem okraju pa so pri razkopavanju razvalin stare kartuzije med skrito keramiko, poljskim orodjem in orožjem iz husitske dobe našli tudi zogleleno žito — pšenico in ječmen — po oceni strokovnjakov staro 450 do 500 let. Med najdenim poljskim orodjem sta vzbudila posebno pozornost dva srpa z ozkim ušesom in nazobčano ostrino.

LINKOLNOVO LETO

V februarju je preteklo 150 let od rojstva ABRAHAMA LINCOLNA (1809—1865), šestnajstega predsednika ZDA in prvega državljanca Amerike v času meščanske, tako imenovane secesijske vojne. Zaslovel je po vsem civiliziranem in kulturnem svetu kot osvoboditelj sužnjev in končal kot žrtev svojih plemenitih prizadevanj. V počastitev njegovega spomina je ameriški kongres imenoval tekoče leto za »Linkolnovo leto«, poštno ministvo ZDA pa je v ta namen izdalo tri znamke s slavljenečvo podobo.

Verjetno najmlajša čez-oceanska potnica je dveletna Teresina Califano iz Neaplja. Na sliki jo vidimo, ko čaka na letališču Capodichino, da se vkrcva v velik štirimotorni, ki jo je nato ponesel čez ocean. V New Yorku so punčko pričakali starši, ki so se pred letom dni izselili v ZDA

Zemlja tehta šest kilogramov manj — tako pravijo, ker je zdaj še ameriška raketa ponesla toliko težak satelit v vesolje in ga definitivno iztrgala zemeljski težnosti. Na sliki je raketa »Pioneer IV«, ki je ponesla satelit v vesolje

SPUTNIKOVE ZNAMKE

Sputnikom, umetnim satelitom, je SZ postavila dostojen spomenik tudi v filateliji. Izdala je doslej osem znamk, ki predstavljajo Sputnike 1, 2 in 3. Mimo njih še poseben poštni žig.

Počastile so Sputnikovo zmago nad vsemirjem tudi nekatere ostale ljudske demokracije. Poleg Jugoslavije, Češkoslovaške, Poljske, Vzhodne Nemčije in Romunije se Severna Koreja in Kitajska. Znamke vzbujajo upravičeno pozornost med zbiratelji po vsem svetu.

FERNANDELOV ZOB

Srečo je treba imeti kot n. pr. znani francoski komik Fernandel, čigar sliko smo objavili v prejšnji številki našega tednika. Pred nekaj meseci mu je zobozdravnik moral izdreti razboljeni zob. Nekaj tednov kasneje je Fernandel prejel od zobozdravnika pismo. Namesto računa je našel v njem šop bankovcev s sporočilom: »Vaš zob sem prodal neki Vaši oboževalki. Nosila ga bo kot amulet. Od zneska sem si odštel honorar, ostanek prilagam.«

Radijski Babilon

Skoraj bi tako lahko nazvali londonsko radijsko oddajno postajo BBC oz. Blbisi, kot jo svet izgovarja. Svoje obširne programe oddaja za Evropo in ostali svet v 40 jezikih. Istovrstno šest programov v šestih različnih jezicah. Samo za domačo deželo oddaja letno 11.000 ur, še posebej za inozemstvo pa 30.000 ur. Njena centrala je takojmenovani Bush House, razmeščena pa je skupno v 63 poslopih širom po velikem Londonu. Uslužbencev pa 15.000.

V kratkem bo dogotovljena

tudi njena nova televizijska postaja, ki bo baje največje televizijsko središče v Evropi in menda najmodernejša na svetu. Tako obetajo. Zdjaj oddaja njena televizijska postaja tedensko okrog 50 ur in zajema 98 odstotkov Britanskega otočja.

EVA PERON — IZGINILA

Tri leta jo že iščejo. Točneje: iščejo njeno truplo. Za živih dni je Eva, žena tedanjega argentinskega diktatorja, politikovnika Juana Peróna, slovela kot lepota, kot duhovna voditeljica Argentine, kot mati ubogih in kot mučenica dela. Pod njenim osebnim vodstvom so gradili znanjo veličasten mavzolej, kot da bi slutila, da so ji dnevi šteti. Ker mavzolej ob njeni smrti v juliju 1952 še ni bil dovršen, so njeno truplo shranili v začasnih grobnici. Čim pa se je Perónova diktatura jeseni 1955 zrušila in je oblast prevzel general Aramburu, je Evino truplo na nepojasnjen način izginilo iz grobnice. Peron, ki je našel zatočišče v Dominikanski republiki, zahteva sedaj preko svojega odvetnika od argentinske vlade pojasnilo o krivcih tega nasilja, kakor tudi, da se truplo pokojnice vrne na prejšnje mesto.

PORTUGALCI IN RIBE

Ribolov se je v preteklem letu na Portugalskem obnesel nad vsako pričakovanje in z njim v zvezi ribiška industrija, ki je samo v inozemstvo poslala do 60.000 ton ribjih konserv več kakor v letu 1957. Največ seveda sardin, za njimi sardel in tunine. Slednje je šlo največ v Anglijo, sardel pa v ZDA. Značilno za Portugalsko je naglo povečanje proizvodnje sardin brez kože in kosti. Sardina je njihova najvažnejša riba in so je lani ulovili izredno veliko.

Portugalska ima danes 372 proizvodnih podjetij, od teh skoraj polovico za ribje konzerve v olju. Z izvozom rib se mimo večjih proizvajalcev ukvarja 97 izvozno-vozniških podjetij.

— Pristoja mi že, samo da moram še najti nekoga, ki mi ga bo kupil...

Capri ni več Capri

Navzel je nič kaj prijetno podobo. »Potvorjeni Capri« bi lahko nazvali današnji otoček v Neapeljskem zalivu, otoček, ki je od nekdanj srovel ne le po svoji Modri jami, vse njegovo bistvo od vznolja do temena je bila rajska lepota, zatočišče miru in odmaknjenosti od vrvenja sveta, nanj so se zatekali ljudje vseh narodnosti in barv, ki so želeli nemoteno uživati lepote in darove večno mikavne narave.

Nad šest let je preživel na njem Maksim Gorki. V podnožju Monte Tiberija je napisal več lepih in človečanskih del, tam ga je obiskal prijatelj Lenin. Se više gori na Monte Solariju je živel in umrl švedski zdravnik Axel Munthe, ki je rajski otok odkovečel v vsemu svetu znani knjigi »San Michele«. Imamo jo v prevodu tudi Slovenci.

Kaj bi poredila samo ta dva, če bi se vrnila na svoj ljubljenski otok? Najbrž bi pobegnila prvi dan. Narava je sicer ostala, vse drugo pa je izumetličeno, prilagojeno le molzenju užitka željnih turistov, ki jim je zabava v zadimljenih nočnih

lokalih več kot tih mesečna noč pod jasnimi južnim nebom. Miru otoček več ne pozna. Avtomobil sopihajo v otoške strmine in preganjajo redke pešce ter jim kvarijo čisti morsk zrak. Take in podobne pritožbe se čujejo danes z mnogih strani od ljudi, ki jim je nepotvorjena narava več od vseh izumetničenih lepot in bučnih prireditev.

DESETLETNA DVOJČKA ŠAHOVSKA PRVAKA

Armenska dvojčka Karen in Levon Grigorjan iz Erevana sta se pod večšim vodstvom znanega šahovskega pedagoga kaj hitro razvila v prvovrstna šahista. Dasiravno imata komaj deset let, sta nastopila že na mnogih šahovskih turnirjih in simulantkah proti najjačjim igralcem Sovjetske zveze. Levon Grigorjan je na nedavnih simulantki v Moskvi remiziral z ukrajinskim mojstrom, šahovskim velemojstrom Gellerjem. Dvojčka sta že uvrščena v prvo šahovsko kategorijo.

Jack London:

40

»Oh! Saj te poznam.« Radosten nasmeh je obsijal možakarjeva lica in oči, njegova roka pa je željno stisnila Dimačevo. »Kaj sem že vse slišal o tebi!«

»Že vidim, da si čital policijska poročila,« je rekel Dimač skromno.

»Nak.« Mož se je na ves glas zasmejal in odkimal. »Samo nedavno klondajško zgodovino. Saj bi te bil takoj spoznal, ako bi bil obrat. Opazoval sem te, kako si za roletno mizo pri »Losjem rogu« ves Dawson vlekel za nos. Jaz pa se pišem za Karsona — za Andreja Karsona. Veš, ne morem ti dopovedati, kako sem vesel, da sva se srečala.«

Vitek mož je bil Karson, zdrav kakor riba, bistrih črnih oči in poln tovariške vabljenosti.

»In to je torej Jezero presenečenja?« je mrmral nejeverno.

»Tako je.«

»In dno je namazano z zlatom?«

»Seveda.« Dimač je segel v žep in prinesel na dan pest zlatega zrnja. »Taka je tista maz. Nič drugega ti ni treba storiti, kakor spustiti se lepo na dno, tudi miže, če hočeš, in zagrabiti. Potem pa moraš predirjati pol milje, da si zopet poživiš krvni obtok.«

»In pri vseh zlomkih na svetu, prav ti si me moral prehiteti.« Karson se je sicer šalil, ampak vendar je bilo njegovo razočaranje pristno. »Jaz revež sem pa mislil, da bo vsa brozga moja. Pa naj bo, kakor hoče. Imam vsaj to veselje, da sem ga našel.«

»Ne samo veselje!« je vzkliknil Dimač. »Prijatelj, če se nam posreči, da se kdaj polastimo tistega dna, tedaj Rockefellerja še pogledali ne bomo.«

»Pa jezero je vendar tvoje,« je ugovarjal Karson.

»Nikakor ne, dragi prijatelj. Pomisliti moraš, da zgodovina rudarstva doslej ne pozna primera, da bi bili ljudje našli tako zalogo zlata naenkrat. Da ta zaklad dvignemo, bo treba tebe, mene, mojega tovariša in vse naše prijatelje. Vsa Bonanza in Eldorado skupaj ne bosta mogla odtehtati pol orala jezerskega dna. Milijoni so v njem in bojim se samo ene stvari: če našega bogastva ne bomo znali dobro upravljati, utegne zlato izgubiti svoj pomen kot podlaga svetovnega denarja.«

»In ti praviš...« Karson je prenehal sredi stavka in osuplo zrl v Dimača.

»Veseli me, da si tudi ti zraven. Potrebovali bomo eno leto ali pa celo dve in ves denar, ki nam ga bo moč dobiti, da osušimo jezero. Pregledal sem tla in vem, da se to da storiti. A potrebovali bomo pri tem slehernega človeka v deželi, ki bo pri volji, delati za mezdo. Celotno armado bomo morali nabrati. Najprej pa nam je treba zapužnja vrednih mož, ki bodo stali na čelu. Saj boš tudi med njimi, kajne?«

»Kajpak! Mar ni videti, da sem zaupanja vreden? Zdjaj se pa že čutim milijonarja. Skoro bi si več ne upal čez oni ledenik. Da bi si pa vprav zdaj zlomil tilnik, nak, tega pa že ne. Škoda, da nimam več ostroglavih žeblicev. Poslednjega sem zabijal, ko si ti prišel. Kakšni pa so tvoji? Poglejmo!«

Dimač je dvignil nogo.

»Obrabljeni so že in gladki kakor drsalke!« je vzkliknil Karson. »Presneta stvar, precej poti si napravil. Potrpi nekaj minut, izpulim nekaj svojih ven, pa jih v tvoje zabijem.«

Dimač ni hotel ubogati. »Poleg tega,« je rekel, »imam tam, kjer se začneja led, skrito štirideset čevljev dolgo vrv. Močna je. S tovarišem sva jo rabila, ko sva lezla semkaj.«

Plezanje je bilo težavno. Sonce se je na vso moč upiralo v ledeno površino. Žarki so odsevali in slepili oba plezaleca. Stopala, plazila in dvigala sta se po smrtnonevarnih krajih, se naslanjala na grebene, lovila se za ledeno razpoke, po katerih je tekla voda, in včasih sta po

enournem naporu prekoračila komaj sto vatlov. Ob dveh popoldne se je Dimač ustavil ob luži, polni kristalnočiste vode, in ukazal počitek.

»Poglejva, kaj dela najina malica,« je rekel. »Glej, kar kolena so se mi začela tresti. Sicer pa sva tako prešla najhujše. Se tri sto vatlov in dosega bova pečine. Tam pa nama bo plezanje igrača. Seveda, še nekaj grdih ledenih razpok je pred nama in tistale, ki gre v smeri proti onizboklini, je prav slaba. Tisti ledeni most, ki vodi preko nje, je videti malce nevaren in tudi močan menda ni kaj prida. Pa s Čokom sva vendarle prišla preko njega.«

Med malico sta se dodobra seznanila. Andrej Karson je povedal zgodbo svojega življenja. »Bil sem trdno prepričan, da bom našel Jezero presenečenja,« je momljaj med grizljaji. »Pa saj sem ga tudi moral. Zgrešil sem vsa ostala jezera v tem kotu dežele. Kaj čudno, če sem naletel prav na to. Tudi moja žena je vedela, da ga bom našel. Jaz sam sem sicer imel dovolj vere, toda njena je proti moji kakor dan proti noči. Ej, to ti je deklet, golobica, pogumna, drzna; bojevnica od glave do pete. Ni je zame druge žene na svetu. Čista je, zvesta in vse, kar je treba. Samo pogled jo!«

Odprl je žepno uro in na notranji strani pokrova je Dimač zagledal prilepljeno sliko svetlolase žene, med dvema smejočima se otroškima obrazkoma.

»Dečka?« je vprašal.

»Deček in deklica,« je ponosno odgovoril Karson. Fant je poldrugo leto starejši. Globoko je vzdihnil. »Oba bi bila lahko starejša, vidiš, pa sva z ženo morala čakati. Bolna je bila, revica, pljuča. Pa se je postavila, smrtni porobu. Neverjetno, kajne? Bil sem uradnik, železniški uradnik v Chicagu, ko sva se poročila. Njeni starši so bili jetični. Zdravniki takrat niso vedeli kaj prida. Rekli so, da je bolezen podedovana. Vsa njihova družina je bolela za jetiko. Drug od drugega so jo našli, ne da bi vedeli. In vsi so mislili, da so bili bolni rojeni. Usoda. Prva leta sva živela pri njenih starših. Jaz se nisem bal. V moji rodbini ni bilo sledu jetike. In vendar sem jo naposled dobil tudi jaz. Pa sem začel premišljevat. Da je bolezen nalezljiva, to je jasno. Nakopal sem si jo s tem, da sem dihala njihov zrak.«